

Tardoskeddi HIRMONDÓ

TARDOSKEDD KÖZSÉG MAGAZINJA

XXV. évfolyam | 3. szám | 2022 december | Ára: 1,50 €

ISSN 1339-2530

**Kellemes karácsonyi ünnepeket
és boldog új évet!**

IFJÚ HÁZASOK

Blahuta Milan és Gábrišová Klaudia	6.25.
Tóth Norbert és Mészáros Orsolya	7.23.
Szabó Dávid és Marenčák Brigita	8.6.

LE GKISEBB LAKOSAINK

Újhelyi Réka	7.6.
Szabóová Paulína	7.27.
Kele Sabina	8.14.
Ivanics Veronika	8.22.
Dózsa Tereza	8.28.
Mészáros Nelly	9.21.
Benkő Levente	10.5.
Mészáros Leonard	10.8.
Tóth Ria	10.17.

ÖRÖKRE ELBÚCSÚZTAK

Spevák Erzsébet	(1962)	7.21.
Bencze Sándor	(1955)	7.31.
Taksonyi Zsuzsanna	(1965)	8.11.
Vacula Terézia	(1930)	8.13.
Ivanič Mária	(1932)	8.22.
Ludas Sándor	(1950)	9.11.
Vanya László	(1979)	9.14.
Mništeková Etela	(1933)	9.26.
Zajíček Ferenc	(1936)	10.6.
Agh Mihály	(1940)	10.9.
Vanya István	(1948)	10.11.
Bujdoš Erzsébet	(1934)	10.17.
Líška Zsuzsanna	(1962)	10.17.
Borbély József	(1951)	11.6.
Morvai Emma	(1942)	11.13.
Ruzsik Márta	(1948)	11.25.
Balogh Gyula	(1945)	11.30.
Lőrinc Erzsébet	(1940)	12.1.
Ladics Marcella	(1936)	12.4.

FELHÍVÁS

Kedves Ifjú Házasok,
Kisgyermekes Szülők!

A Carisma Televízió tardoskeddi műsorában 2023. januárjában szeretné bemutatni a 2022-ben házasságot kötött ifjú párokat, ill. a 2022-ben született tardoskeddi kisgyermekeket. Az érintettek 2022. december 31-ig küldhetnek e-mailben 2 fényképet az esküvőjükről, ill. az újszülöttekről a tktv@tvrdosovce.sk e-mail címre. Köszönjük a közreműködésüket és várjuk a fényképeket.

A Tardoskeddi Hírmondóval kapcsolatos észrevételeiket, javaslataikat elküldhetik a tktv@tvrdosovce.sk e-mail címre.

Móra László
Karácsonyi
csengő

Csingilingi, cseng a csengő,
Száll a szánkó, mint a felhő,
Csaknem elszakad a gyeplő,
Csingilingi, cseng a csengő.

Arany diót, arany csengőt,
Ezüst lepkét, ringót rengőt,
Amilyen még földön nem nőtt,
S csilingelő arany csengőt.

Égi szánkót hajt az angyal.
És mire az estihajnal
Megjön a szép fenyőgallyal,
Cseng a csengő, jó az angyal.

Kérünk Jézus anygalkája,
Ahol sok a koldus, árva,
Hol jóságod legtöbb várja,
Ott pihenj meg legtovábbra.

Itt a Jézus anygalkája,
Égben termett csodafája,
S mindent, mindent aggat rája
A kis Jézus anygalkája.

Hozz örömet, békességet,
A szíveknek melegséget,
Karácsonyi szép meséket,
S az Istennek dicsőséget.

JUBILÁNSOK 2022

- 70 Szeptember:** Vunč Klára (Dózsa Gy. u.), Divéky Zsuzsanna (Diófa u.), Balogh Vince (Újfalu), Bara Ferenc (Mikszáth u.), Csányi Gyula (Vasúti út), Košík Ján (Káposztás u.), Kurucz Mária (Bercsényi u.), Csányiová Paulína (Kopernikusz u.)
- Október:** Marek József (Gorkij u.), Majorová Edit (Szövetkezet u.), Mažár Marian (Iskola u.), Jaššo Ferenc (Ludas József u.), Jaššo Erzsébet (Sládkovič u.)
- November:** Bédi István (Hollý u.), Balla Éva (Virág u.), Todoran Margit (Újvári út), Balázs Ferenc (Újvári út),
- December:** Varga László (Felvég)
- 75 Szeptember:** Mojzes Zsuzsanna (Mély út), Szikora László (Malom u.), Ludas István (Sládkovič u.), Szabó László (Diófa u.)
- Október:** Kuchar Marian (Sport u.), Mojzes Imre (Vasúti út), Szabó László (Puskin u.)
- November:** Mojzesová Irena (Szőlőskert u.)
- December:** Csányi Miklós (Szövetkezet u.), Bencze Éva (Malom u.),
- 80 Szeptember:** Bédi Ferenc (Káposztás u.), Morvai Emma (Sládkovič u.)
- Október:** Ludas Margit (Ifjúság u.), Sipos Mária (Kertész u.), Rosko Mária (Rózsa u.), Sánta Mária (Újfalu)
- December:** Škulec Mária (Pozsonyi út)
- 85 Szeptember:** Balogh Vince (Diófa u.)
- Október:** Ruzsik Emma (Golgota), Vanya Gyula (Dózsa Gy. u.)
- November:** Ladics Vince (Hviezdoslav u.)
- December:** Spevák Vilma (Cseresznyés u.)
- 90 Szeptember:** Képesi Mária (Kertész u.), Bogdány Vilma (Széchenyi u.)
- Október:** Bencze Terézia (Kossuth u.), Marsovszky Anna (Szőlőskert u.)
- November:** Vida Rozália-Olga (Diófa u.)

A társas krónikát összeállította: Bračo Szilvia és Benkő Éva

A Társas krónikában csak azoknak a személyeknek az adatait közöljük, akik vagy akiknek a hozzátartozójuk, ill. törvényes képviselőjük ebbe beleegyezett.

Mi kérdeztünk, a polgármester válaszolt

Tisztelt Polgármester úr, novemberben megalakult Tardoskedd önkormányzatának soron következő képviselő-testülete. A régi-új polgármester és az önkormányzati képviselők letették az esküt, így megkezdődhet a 2022-2026 választási ciklus.

Milyen tervekkel vágnéki az új választási időszaknak?

2022. november 24-én ünnepélyes keretek között megalakult az új képviselő-testület. A régi-új polgármester (személyemben) immár negyedik alkalommal kapta meg a bizalmat a lakosoktól, hogy irányítsa és vezesse a községet. Tizenkét évnyi tapasztalattal a hátam mögött elmondhatom, hogy a polgármesteri pozíció betöltése áldozatos munkát, rengeteg időt, türelmet, alázatot és kompromisszumot igényel. Az elmúlt három választási ciklus időszakában rengeteg pályázatot sikerült megvalósítanunk, de számos ötlet még megvalósításra vár. Bízom benne, hogy az újonnan megválasztott képviselők partnereim lesznek a község fejlődésében. Ehhez kívánok nekik és mindannyiunknak jó munkát és kitartást a célok eléréséhez.

A mai világban nem egyszerű polgármesternek lenni.

Így van. Számos kihívásnak nézünk elébe, hiszen nem csak a családoknak okoz problémát a mindennapi megélhetés, hanem az önkormányzatoknak is egyaránt. Sok esetben el kell döntenünk, melyik számlát

fizessük ki hamarabb, mérlegelni kell, hogy a közmegevilágítás meddig legyen bekapcsolva, illetve hogy a megkezdett pályázatokhoz az önerőt biztosítani tudjuk-e. Mivel az utóbbi hetek, hónapok egyre gyakrabban vetik fel ezeket a kérdéseket, ezért az önkormányzat a költséghatékonyság érdekében a kevésbé létfontosságú kiadásokat visszafogja. Így például a karácsonyi vásár megszervezésénél kissé visszafogottabb, de annál családiasabb hangulat megteremtésére igyekeztünk. Említhetném akár az újévi tűzijátékot is, amelyet idén a meg-

takarításra való tekintettel nem rendezünk meg. Hasonló, gazdaságos hozzáállást igényelt a jövő évi költségvetés tervezetének kidolgozása, amely már figyelembe veszi a ránk háruló és várható nehéz évet, és előttünk álló időszakot. Jelen pillanatban, nyomon követve az ország gazdasági helyzetét és irányzatát úgy gondolom, a 2023-as év mindannyiunk (úgy az önkormányzat, mint a családok) számára nehéz év lesz. Az infláció, amely a fogyasztói árak növekedésének mértékét határozza meg továbbra is nőni fog, ami egyszerű, konyhanyelven mondva annyit jelent, hogy ugyan azért a pénzösszegért kevesebb árut tudunk majd megvásárolni pl. az élelmiszerboltban. Emellett az energiaárak nagyon kis esély-

lyel fognak csökkenő tendenciát mutatni, holott az ország energiagyártásának legnagyobb részét biztosító atomerőművek termelése ezt lehetővé tenné. Az üzemanyag áráról, az építkezési anyagok, az egészségügyi ágazat gondjairól és sok más területen felbukkanó gondokról nem is beszélve. Ez mind olyan terület, amely nagy mértékben befolyásolja az életünket és nagy kihatással van a pénzügyi kiadásainkra, anyagi helyzetünkre. Addig, amíg ezeken a területeken nem történik változás és javulás, addig sajnos komoly gondok várhatóak az egész ország területén. Ezért a jövő évi községi költségvetés tervezetét ennek jegyében alkottuk meg.

A tervezett programok közt elhangzott a karácsonyi vásár. Hogyan készült az önkormányzat az adventi időszakra?

Mindig igyekszünk bensőséges hangulatot teremteni advent időszakára. Idén is feldíszítettük a közterületeinket, meggyújtottuk az adventi koszorú gyertyáit, megrendezésre került a karácsonyi vásár, amely ebben az évben az új kultúrház előtti parkolón ill. a kultúrház belterében zajlott. A vásáron felléptek iskoláink, óvodáink diákjai és a községben működő szervezetek dalkörei karácsonyi műsoraikkal kedveskedve. Rajtuk kívül a kézművesek árulták portékáikat a vásárban, eljött közénk a Mikulás, volt hagyományos forralt bor, karácsonyi puncs és sok más érdekesség.

Megragadva a lehetőséget ennél az alkalomnál fogva kívánok a közelgő karácsonyi ünnepekhez minden kedves lakosnak és olvasónak áldott karácsonyi ünnepeket, boldogságban, sikerekben és egészségben gazdag új esztendőt magam és Tardoskedd önkormányzata nevében.

bsz

Készítette: Kele Lili

pf 2023

**Kellemes karácsonyi ünnepeket
és sikerekben gazdag,
boldog új évet kíván**

Ing. Marián Tóth, MBA
polgármester

Összevont regionális választások 2022

2022. október 29-én összevont regionális választásokra került sor Szlovákiában, mégpedig az önkormányzati régiók testületébe és a helyi önkormányzatokba. Tardoskeden a 4 278 választásra jogosult lakos közül 1 108 választópolgár vett részt, ami 25,9 %. Községünkben a következő eredmények születtek:

Választások az önkormányzati régiók testületébe

Nyitra-megye elnökelöltjeire leadott szavazatok:		
Branislav Becík	Hlas - sociálna demokracia, SME RODINA	371
Csenger Tibor	SZÖVETSÉG - ALIANCIA	288
Milan Belica	NEKA	82
Martina Holečková	KDH, SaS, Tím Kraj Nitra, ŠANCA, SPOLU, ODS - Občianski demokrati Slovenska, DS, OKS, ZA LUDÍ	50
Lukáš Kyselica	OLANO-NOVA-KÚ-ZMENA ZDOLA	40
Renáta Kolenčíková	NEKA	18
Peter Pukan	REPUBLIKA	15
Milan Španír	LS Naše Slovensko	13
Martin Kusenda	NEKA	11
Artúr Bekmatov	Socialisti.sk	9
Oliver Štaudner	Slovenská ľudová strana	6

Helyi önkormányzati választások

Az egyetlen polgármester jelölt Ing. Tóth Marián, MBA - 949 szavazatot kapott. A 19 önkormányzati képviselőjelölt közül a következő 12 képviselő alkotja majd az új képviselő-testületet a 2022-2026 választási ciklusban:

RNDr. Bara Mihály	Szövetség- Aliancia	687
Halász Gabriella	Szövetség- Aliancia	674
Mgr. Balogh Katalin	Szövetség- Aliancia	585
Ing. Balogh Lukács	Szövetség- Aliancia	553
Ing. Birkus Krisztián	Szövetség- Aliancia	551
Ing. Borbély Róbert	Szövetség- Aliancia	522
Csanda József	Szövetség- Aliancia	505
Mészáros Imre	független jelölt	493
Ing. Buda Ferenc	KDH	489
Ing. Tóth Kamil	Szövetség- Aliancia	452
Ing. Boros Tamás	KDH	389
Birkus Lóránt	Szövetség- Aliancia	381

A polgármester úrnak és az új képviselő-testület tagjainak sok sikert kívánunk munkájukhoz az elkövetkező 4 évben. Hasonlóképpen sikeres munkát kívánunk Nyitra megye új elnökének és képviselő-testületének.

Mgr. Brenkus Judit

Meghitt karácsonyi ünnepeket és békés, boldog új esztendőt kíván a Szövetség politikai párt helyi szervezete

Prijemné prežitia vianočných sviatkov a šťastný nový rok vám praje Miestna organizácia politickej strany Aliancia

SZÖVETSÉG
MAGYAROK. NEMZETISÉGEK. RÉGIÓK.

ALIANCIA
MAĐARI. NÁRODNOSTI. RÉGIÓNY.

Megalakult az új képviselő-testület

2022. november 24-én került sor a Faluház nagytermében a községi választmány alakuló ülésére, amelyen az újra megválasztott polgármester Tóth Marián, mérnök és a 12 megválasztott képviselő ünnepélyesen letették a törvény által előírt esküt.

Az ülésen megválasztották az alpolgármestert. A tisztséggel a polgármester úr ismét Halász Gabriellát bízta meg, aki az

elmúlt két választási ciklusban is ellátta ezt a feladatot. Ezenkívül RNDr. Bara Mihály képviselő lett megbízva azzal, hogy a polgármester hiánya esetén ő jogosult összehívni és vezetni a képviselő-testületi üléseket.

Új önkormányzatunknak jó munkát, sikeres működést kívánunk az ellőttük álló, előre láthatóan nem egyszerű négy évben.

bsz

A Közhasznú Vállalat beszámolója

A 2022-es év a Közhasznú Vállalat számára elsősorban a felújításokról szólt. Minden, ami használva van, legyen az ingatlan vagy ingóság az évek múlásával javításra, festésre szorul. De ugyanígy fel kell időnként újítani az emlékműveinket is, amelyek ki vannak téve az időjárás viszontagságainak. Ezért az év folyamán többek között lefestettük a temetőtemplom épületét, a közvetlen közelében lévő Rákóczi emlékművet, a templom belsejét, a plébániát, a tűzoltószertárt, az amfiteátrum padjait, a köztéri padokat, buszmegállókat. Folyamatosan fel kellett újítani festéssel a gyalogos átkelőhelyeket. Miután megépült az új kultúrház, adott volt, hogy a faluház épületét is lefessük. Sőt, a faluház lépcsőházára is ráfért a renoválás. Ha már itt dolgoztunk, a kultúrház mögötti parkolót is megépítettük.

Júniusban a termálfürdő területének előkészítése a fő feladatunk az új idényre, most sem volt ez másként. A medencét minden évben festeni kell. A tanévkezdés előtt nagyobb javítási munkákat végeztünk a Magyar Óvodában. Az alapiskola tornatermébe vezető lépcsőkre

szintén ráfért a rekonstrukció. Többnapos munkát követelt a községi hivatal pincerésznének felújítása. Vízvezetési gondokat is meg kellett oldanunk a község területén. Többek között a Rákóczi- és Bercsényi utcákban, ahol vízvezető csöveket helyeztünk el. Amíg az időjárás engedi, szeretnénk az utak aszfalt foltozását is elvégezni.

Zárórészként szeretném megkérni a lakosokat, hogy figyeljünk a környezetünkre, és védjük, óvjuk a természetet, mert még mindig vannak olyan egyének, akik a hulladékot kiviszik községünk külterületeire. Sajnos, többször előfordult olyan is, hogy bent a faluban, a közterületen találtunk eldobva zsák szemetet. Tardoskedd nagy hangsúlyt fektet a hulladék elhordására, többféle szemét gyűjtése zajlik már évek óta. Élünk ezzel a lehetőséggel, és ne szemeteljünk! Mégiscsak jobb, szép és tiszta környezetben élni.

Agh Zoltán

ELŐFIZETÉS

Tisztelt Olvasók!

Magazinunk előfizethető kedvezményes áron, 3,60 € egy évre a községi hivatal 13. számú irodájában, a községi könyvtárban vagy banki átutalással a község számlájára.

Számlaszám:
SK31 0900 0000 0051 8019 5302
Variabilný symbol: 11
Správa: Tvrdošovský spravodaj

Köszönjük, hogy továbbra is az előfizetőnk marad.

Három évtized a képviselői székben

A 2022. október 27-én megtartott képviselő-testületi ülés nem csak a 2018-2022 választási időszak utolsó ülése volt, de egyben Bencze Mihály képviselő számára is ez volt az utolsó, hiszen úgy döntött, 32 év önkormányzati tevékenység után befejezi képviselői, ill. a környezetvédelmi és építésügyi bizottságban végzett munkáját. Ezzel kapcsolatosan beszélgettünk vele.

Az elmúlt választási időszak képviselői között Ön volt az egyetlen, aki 1990-től egészen az év őszéig aktívan tevékenykedett. Miért érezte szükségét annak, hogy anno megmértesse magát az önkormányzati választásokon?

Abban az időben egész más volt a közhangulat. Az országban kialakult egy új állapot, amely megváltoztatta az addig megszokott gondolkozást, úgy gazdasági, mint politikai szinten. Nem volt olyan egyszerű és zökkenőmentes átállni az új, számunkra még ismeretlen változásokra a múlt rendszer kemény árnyékában. Kialakult több politikai csoportosulás, Tardoskedden is. Több társammal én a Független Magyar Kezdeményezésben kezdtem tevékenykedni. Később jöttek létre különböző mozgalmak, úgy országos, mint helyi szinten. Tardoskedden is megalakult a Magyar Kezdeményezés Mozgalom. Ez állt hozzám a legközelebb, így ez volt az ugródeszka, ahol megmértem magam az első demokratikus választásokon, és vállaltam a képviselői munkát a falunkban.

Nagyon más volt képviselőnek lenni a 90-es években és az elmúlt időszakban?

Az első időszak, a 90-es évek a változás évei voltak. Új irányt adó gondolkodásra volt szükség a falunk jövőjére nézve. Meg kellett alapítani, és fel kellett állítani azokat a víziókat, amelyek irányt mutatók lesznek majd a következő generációnak. Meg kellett határozni, mire van szüksége községünknek, úgy gazdasági, mint kulturális vonalon, melyek nélkülözhetetlenek egy falu fejlődéséhez. Mondhatnám, lényeges különbség nem volt a testületi döntésekben, talán csak annyi, hogy a 90-es évek hangulata másként hatott az egyes döntések megvalósításában.

Ön szerint mikor volt hatékonyabb a testület munkája, amikor 44-en dolgoztak vagy most amikor 12-en vannak?

Minden képviselő-testületnek egy feladata van, hogy a községünk javát és fejlődését szolgálja. Ha ebből indulok ki, akkor mindegy, hogy mennyi tagja van. A gyakorlatban viszont tudjuk, hogy a testületnek határozóképesnek kell lennie a döntéshozásban. A kisebb létszámú testület ezt könnyebben éri el. Régebben az egyes

választási körzetek juttatták be a képviselőket a testületbe, így jobban lehetővé vált megoldást találni a körzetek problémáira. Most egy választási körzet van, ez viszont nagyobb áttekintést igényel a képviselőktől, hogy a felmerült gondokat orvosolni tudják.

Hosszú ideig volt a környezetvédelmi és építésügyi bizottság elnöke. Egyértelmű volt, hogy vállalja ezt a feladatot is?

32 évig voltam az építésügyi bizottság élén, valamint hosszú éveken keresztül mint alpolgármester is tevékenykedtem. Mindig igyekeztem olyan emberekkel dolgozni, akik racionálisan, minden időszak elvárásainak megfelelően gondolkodtak, terveztek, dolgoztak. Egy szakszervezet javaslata régebben, úgy mint ma is nagyon fontos a testületi munkához. A szakmai hozzáértés és a tervezetek megvalósítása csak a széleskörű gondolkodású szakemberek döntésein alapulhat. Ezúton is szeretném megköszönni azoknak a bizottsági tagoknak a munkáját, akikkel együtt dolgoztam 32 éven keresztül, akik hozzáértő és eredményes döntéseikkel hozzájárultak falunk fejlődéséhez.

Mire a legbüszkébb, amit a képviselői munkájának köszönhetően sikerült Tardoskedden elérni?

Minden egyes elért eredmény falunk életében egy közös munka eredménye. Ez mindig így volt és így is lesz. A megbeszélések, tárgyalások és kompromisszumok után szülehetnek csak jó eredmények. Nehéz ebből az időszakból kiszakítani bármit is, hiszen minden választási ciklusnak megvoltak a saját elképzelései, amelyek átnyúltak az egyik ciklusból a másikba. A tervezetek kidolgozása és megvalósítása között néha hosszú időszak telt el. Minden testület elvi kötelessége, hogy átvegye a hosszú távú tervezet gondolatát és megvalósítását. Van aki elkezd, van aki befejezi, de ez egy közös munka eredménye kell hogy legyen. Amire mindig jó érzéssel gondolok, az az, hogy a polgármesterrel, a testülettel és a szakszervezettel közösen sikerült több elképzelést és

javaslatot megvalósítani, ami néha nem volt egyszerű feladat. Gondolok itt az első falufejlesztési terv elkészítésére, a faluház, majd a kultúrközpont megvalósítására, valamint a termálfürdő és a meleg víz kihasználására, a faluközpont revitalizálására, a vízvezeték és a kanalizáció kiépítésére és az egyes kérvények, panaszok elbírálására. 32 év egy ember életében hosszú időszaknak tűnik, de a falu életében ez nagyon rövid időszak.

Sokáig érelődött a gondolat, hogy idén befejezi?

Senki sincs a képviselői székhez ragasztva, a lakosok bizalmát, hogy valaki képviselő lehessen, ki kell érdemelni, és ez így van rendjén. Különösebb okom nem volt arra, hogy az elkövetkező ciklusban ne mérettessem meg magam a képviselői pozícióért, ha csak nem az, hogy 32 éves koromban kezdtem és 32 év után hagytam abba az aktív tevékenységemet a testületben. Ha valaki

támogatni, segíteni akarja a falunk fejlődését, megtalálja a formáját, hogy ezt megtegye, nem feltétlenül szükséges, hogy képviselő legyen. Persze a felelősség minden döntésben a polgármesteré és a képviselőké. Bízom benne, hogy a sok évi tapasztalataimat ilyen formában majd kamatoztatni fogom tudni.

Nehéz időszak vár az újonnan megalakult képviselő-testületre?

Az a helyzet, ami most kialakult országunkban természetesen levetítődik az önkormányzatokra is. Minden képviselői testületnek megvoltak a saját problémái, de a mostani testületre nagyon nehéz időszak vár. El kell döntenie a prioritásokat. A nehéz gazdasági helyzet nem csak a családoknál, a falu életében is sok mindent megváltoztathat. Elfogadható, a mai helyzethez alkalmazkodó döntésekre lesz szükség. Bízunk kell a megválasztott képviselőkben, hogy nem hanyagolva a múltban elért eredményeket és javaslatokat, ésszerű döntéseket hoznak majd a községünk jövőjére nézve. Egy képviselőnek a testületi munkában sok mindent szem előtt kell tartania, miközben mellőzi a saját érdekeit. Áttekintésnek kell lennie falunk életéről, problémáiról, hagyományairól. Kell ismernie a lakosság szükségleteit, elvárásait. Kell, hogy legyen saját nézete, ismerje

a terítéken lévő megoldásra váró gondokat, és nem szabad figyelmen kívül hagyni a lakosok véleményét. Elengedhetetlenül fontos, hogy ismerje őseink, a tardoskeddi emberek történelmét és ezt megbecsülve, szem előtt tartva hozzon döntéseket a jövőre nézve. Tardoskedd nagy község, megérdemli hogy minden polgármester és képviselő alázattal, becsülettel és büszkén szolgálja lakosait és fejlődését. Azt szokják mondani, hogy aki a múltat nem becsüli, az a jövőt nem érdemli. Kívánok a polgármesternek, a képviselőnek, a bizottságokban tevékenykedőknek jó erőt, egészséget, bölcs döntéseket és kitartást, mert minden elért eredmény, lehet az kicsi vagy nagy, a falunk jövőjét fogja szolgálni.

Köszönöm szépen a beszélgetést. Olvasóink nevében köszönöm a munkát, amelyet képviselőként községünk érdekében végezett, és sok sikert kívánok a továbbiakban!

Köszönöm szépen én is, és ezúton szeretném megköszönni a tardoskeddi lakosoknak, hogy bizalmukkal lehetővé tették, hogy 32 éven át a tardoskeddi képviselő-testületben dolgozhattam, valamint a polgármestereknek és képviselőknél, akikkel együtt próbáltuk felvirágoztatni községünket.

Bračo Szilvia

Bálok 2023

- Január 21** A Vasutasok Zászló Egyesületének bálja
- Január 28** CSEMADOK batyubál
- Február 4** Jan Amos Komenský Alapiskola Szülők-Pedagógusok-Iskolabarátok bálja
- Február 11** Szemerényi Károly Alapiskola Szülők-Pedagógusok- Iskolabarátok bálja
- Február 21** Nyugdíjasklub teadélutánja
- Június 17** Tardoskeddi önkéntes vradók bálja

Kegyelemben teljes, karácsonyi ünnepeket és békés, boldog új esztendőt kívánunk a Szemerényi Károly Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola pedagógusai és diákjai!

A Szemerényi Károly Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola mellett működő Szülői Szövetség az iskola vezetésével karöltve tisztelettel meghív minden szórakozni vágyót a

Szülők, pedagógusok és iskolabarátok farsangi báljára

Helyszín: A kultúrház nagyterme

SZOMBAT

2023. | FEBRUÁR | 11.

19:00

A talpalávalót a Tequila Showband zenakar húzza.

A szervezők mindenkit szeretettel várnak!

Jubilánsunk köszöntése

Október az idősök iránti tisztelet hónapja, amelyről a Civilizációs Betegségekben Szenvedők és Testi Fogyatékkal Élők Tardoskeddi Alapszervezete is megemlékezik. Ebből az alkalomból felkerestük **Vanya Máriát** az Újfaluban, aki hosszú évek óta aktív tagunk, s aki 2022-ben töltötte be 85. életévét. Bár Mariska néni a legidősebb tagjaink egyike, életkora ellenére a mai napig nagyon vitális. Örömmel és mosollyal az arcán fogadott minket, de meg is lepődött látogatásunkkor. Egy csokor virággal és ajándékkal köszöntöttük őt. Szervezetünk évente több rendezvényt szervez, az egyik az idős tagjaink meglátogatása, ahogyan ez most is történt. Nagyon jó érzés, hogy ezek a látogatások, mekkor örömet jelentenek jubilánsainknak.

Végezetül engedjék meg, hogy szervezetünk nevében nagyon szépen megköszönjem községünk önkormányzatának a Falu díjat, amelyet az idei Szent István Napok alkalmával vehettünk át. Szívvel köszönjük, hogy elismerik munkánkat, az egészségkárosodott lakosok érdekében végzett tevékenységünket. Reméljük, hogy a község és a szervezetünk közötti jó együttműködés még sokáig megmarad.

Ludas Táňa
elnök

Ismét jubilánsainkat ünnepeltük

A 90 éves Bencze Terézia és Képesi Mária

1990 decemberében az ENSZ közgyűlésén októbert az idősök iránti tisztelet hónapjának, október 1-jét pedig az idősök napjának hirdettek ki. Egy évvel később, 1991-ben Tardoskedden első alkalommal rendeztek ünnepélyt a jubiláló szépkorú lakosok tiszteletére. Ezt a hagyományt községünk önkormányzata

Rozmaring dalkör köszöntötte őket. Igazán baráti hangulatban, családias légkörben ünnepeltek.

A 70 éves jubiléumok közt volt kosárfonónk és fafaragónk Csányi Gyula, aki ajándékkal kedveskedett ezen a napon. Egy életfát faragott ki az idejéből és a következő jubiléumok tiszteletére, amelyet az ünnepélyen adott át. „A 2022-es év kerek jubileumot jelent a számunkra.” - árulta el kézművesünk, majd elmondta, miért tartotta fontosnak, hogy alkosson. „Valamikor a 70 év olyan távolinak tűnt, és most, hogy betöltöttem, úgy érzem nagyon gyorsan megérkezett. Hogy sokáig emlékezhesek rá, azon gondolkodtam, kellene faragni valamit. Eszembe jutott egy idézet, amelyet olvastam és így szól: „Remény, csalódás, küzdelem, bukás, síríg tartó nagy versenyfutás. Keresni mindig a jót, a szépet, s megtalálni - ez az élet.” Ezt gondolatot szerettem volna fába faragni, ezért egy életfát faragtam, amely gyökereket ereszt, leveleket, indákat hajt, amelyekkel kapaszkodik, majd virágot hoz, és gyümölcsöt terem. Végül egy nagy virágban kiteljesedik, amelyet mi a 70, 80, 90 évünkkel megkoronázunk.”

a helyi nyugdíjasklubbal karöltve - eltekintve a COVID járvány éveit - máig folytatja. Idén október 18-án kaptak meghívást 70, 80 és 90 éves lakosaink az ünnepélyre. Időseink szép számban jelentek meg a kultúrházban, ahol községünk vezetősége és a

Nagyon szépen köszönjük e kedves alkotást. Jubiláló lakosainknak pedig szívvel gratulálunk, és további jó erőt, egészséget kívánunk számukra az előttük álló években.

bsz

A 80 éves jubiléumok

Egy nap a szentekkel

„Ki a szent ember? Olyan ember, aki befogadta életébe az Úr Jézust, az ember és Isten iránti szeretetet, jószágot, megbocsátást, áldozatkésztséget, igazságosságot, alázatot, hitet, reményt... Olyan ember, akiben ott van Isten szeretete, aki a szeretet fényét adja másoknak, jót tesz, segít. A szent az Úr Jézus barátja.“

Ezekkel a szavakkal köszöntötte az őszi szünet első napján a szentek ruhába felöltözött gyermekeket és fiatalokat a szentmise elején Mgr. Michalovic Viliam lelkiatya. Egyházközségünkben első alkalommal volt megszervezve ez a rendezvény. Az ünnepség ifjúsági szentmisével vette kezdetét, amelyen Viliam atya kihangsúlyozta a szentség

értékét az ember életében. A szentmise után a gyermekek röviden bemutatták, melyik szentet választották, és miért öltöztek e szent ruhájának másába. A felkészülésükért egy szentek képeit ábrázoló pexesot kaptak ajándékba. Ezt követően átballagtak a plébánia Lelkigondozási helyiségébe, ahol a szülők, nagymamák, önkéntes segítők által elkészített finom édességeket, sósakat kóstolhatták meg.

Lehetek én is szent? Természetesen, igen. Amikor jócselekedeteket végzek, jó szívem van, szeretem Istent és a felebarátomat, akkor szent ember vagyok...

A & A

Vasutas találkozó Körmöcbányán

A Szlovákiában működő és tevékenykedő vasutasok november 26-án már 12. alkalommal gyűltek össze, hogy Alexandriai Szent Katalin, a vasutasok védőszentjének ünnepén találkozzanak. Ez alkalomból ünnepi szentmisét celebráltak Körmöcbányán az Alexandriai Szent Katalin kastély templomban, amelyen több mint 100 vasúti alkalmazott vett részt. A tardoskeddi Vasutasok Zászló Egyesülete ugyancsak képviseltette magát. A főcelebráns a besztercebányai egyházmegyei hivatal igazgatója volt. A besztercebányai püspök úr sajnos nem tudott személyesen részt venni a szentmisén, de üzenetet küldött, melyben örömét fejezte

ki azzal kapcsolatban, hogy vasutasaink felöléségteljes munkájukat becsületesen és szakszerűen végzik.

ki azzal kapcsolatban, hogy vasutasaink felöléségteljes munkájukat becsületesen és szakszerűen végzik.

A Szlovák Államvasutak képviselete mellett tiszteletüket tették a szentmisén és fejet hajtottak a körmöcbányai templom gyönyörű oltára előtt eperjesi, deméti, kisszebeni, szepessümegei, raszlavica, kőszegi és a legújabb vasutas zászlóval rendelkező tardoskeddiek. Pintér István, Birkus Róbert és Kurucz László mély tisztelettel, alázattal és büszkén álltak a zászló mellett. Rajtuk kívül többen is elutaztak ezen a napon Körmöcbányára Tardoskeddről. A szentmise után körülnéztek a városban, megcsodálták a látnivalókat és szép élményekkel telve érkeztek haza.

Vanya Zsuzsanna
az egyesület elnöke

Részleges napfogyatkozás

2022. október 25-én hazánkból részleges napfogyatkozás volt látható. Tardoskeddről nézve a fogyatkozás 11:16-kor kezdődött, a maximális fázisra 12:23-kor került sor, az esemény 13:30-kor végződött. A Hold a napkorong kb. 43%-át takarta el. Ez a napfogyatkozás Földünkről sehonnán sem volt látható teljesként.

Napfogyatkozás olyankor jön létre, amikor Holdunk a Föld és a Nap közé kerül és a Hold árnyéka bolygónkra vetül. A Föld felszínén állva csak az árnyék területéről figyelhető meg. A Napnak és a Hold-

nak az égen látható mérete közel egyforma, mivel a Hold a Napnál 400-szor kisebb és 400-szor közelebb is van, ezért kedvező helyzetben a Hold az egész napkorongot eltakarhatja. Napfogyatkozásra csak újholdkor kerülhet sor.

Részleges napfogyatkozás akkor látható, amikor a Hold a napkorongnak csak egy részét takarja el. Teljes napfogyatkozás idején a Hold az egész napkorongot eltakarja.

SOLAR Csillagvizsgáló Szenc

Szent István Óvoda és a család együttműködése

A reménnyel teli szülők boldogan kísérték gyermekeiket idén szeptember 5-én a Szent István Óvodába. A gyerekek sugárzó arccal, ragyogó szemekkel üdvözölték egymást. Bízattuk a szülőket, hogy a még picit félő kisovisok hamar felbátorodnak a többiek között a játékok világában, gondosan összeállított programokkal kötjük le, és tanítgatjuk őket.

Fontosnak tartjuk a szülő és az óvoda együttműködését. Valljuk, hogy a nevelésben a család szerepe az elsődleges, erre építünk, ezt kiegészítve szolgáljuk a gyermek harmonikus fejlődését. Ezért tanácsokkal ellátva, biztatva segítjük a gyermek beilleszkedését az óvodai életbe, hogy az együttműködésünk együttneveléssé fejlődjön. Már az óvodaválasztáskor „ovikukucsálót” tartunk szülő és gyermeke számára, ahol Ringató foglalkozáson vehetnek részt, s ahol kitárul eléjük a mesék világa. Az óvodánkat látogató gyermekek szüleinek lehetőségét nyújtunk betekinteni a mindennapokba, nyílt napok alkalmával megleshetik gyermeküket az oktató-nevelői foglalkozásokon, megismertetjük őket a korszerű nevelési eljárásokkal. Fogadóórák lehetőségében tájékoztatjuk őket a gyermek fejlődéséről, közös programokkal, rendezvényekkel gazdagítjuk a mindennapokat, ezáltal is erősítve a család és az óvoda kapcsolatát. Óvónőink alapvető kötelessége, hogy a gyermek otthonról kapott szép magyar anyanyelvét művelje, fejlessze, hiszen a be-

széde által erősödik biztonságérzete, növekszik a tájékozottsága, gazdagszik ismerete. Figyelünk a gyermek beszédhibáira, teljesítményére. Esetleges beszédhibák felismerésénél, problémamegoldásként jelezzük ezt a szülőknél, majd a logopédusnak, gyógyterápiásnak, akik együttműködve segítik a gyermek fejlődését. Ha a szülő látja, hogy gyermeke jól érzi magát az óvodában és pozitív élményekkel tér haza, cserébe ő is megadja a segítséget az óvodának. A családdal való együttműködésünk keretén belül gyerekbárát, esztétikus környezetet biztosítunk az óvodások számára, foglalkozásokat tartunk a nagyszülőkkel, anyák és apák napot tartunk, kultúrműsorainkon megtiszteljük a családtagokat, tiszteletudóan, bizalmasan beszélgetünk. Fontosnak tartjuk a folyamatos kapcsolattartást, mert az állandó kommunikáció a siker pillére egy jó gyermek-szülő-óvodapedagógus kapcsolatnak.

Az év legszebb, legmeghittőbb időszakában az adventi készülődésben a gyerekek szülei is aktív részesei voltak az ünnepi mozzanatoknak. Adventi koszorút készítettünk, amelyet a nyitrai egyházmegye képviselőinek jelenlétében gyújtottunk meg. Ellátogatott köztük Szent Miklós, de nem maradt el a karácsonyi ajándékozás sem. A szülőkkel együtt ünnepváró délutánt tartottunk, ahol közösen elméltünk, énekelünk, feldíszítettük a karácsonyfát, amely az óvodánk előkertjében világít, jelképezve a világosságot és Jézus Krisztus születését. Ezzel szeretnénk kívánni mindenkinek áldott, békés, szeretetteljes karácsonyi ünnepeket!

Mgr. Spevák Bencze Michaela
igazgató

A Napocska csoport mindennapjai...

Mint minden év szeptemberében szerte a világon, idehaza is megnyitottak az óvodák, iskolák kapui. A Magyar Tanítási Nyelvű Óvodában is izgatottan vártuk régi és új gyerkőceinket: vártuk, hogy újra találkozzunk, illetve, hogy végre megismerhessük egymást. Azonban ezt megelőzte egy mozgalmas hét: augusztus végén megkezdődött óvodánk folyosójának és mosdórészlegének renoválása. Kicsit aggódtunk, hogy a munkálatok elhúzódnak majd, de a kitartó, lelkiismeretes és fáradtságos munkavégzésnek köszönhetően gyönyörű környezetben fogadhattuk gyermekeinket. Ezúton is köszönjük mindenkinek, aki részt vett óvodánk szobáiban, jobbá tételében!

Júniusban 10 ballagót engedünk kalandokkal teli útjukra, helyettük szeptemberben 10 új „lakóval” bővültünk. Egykettőre otthonosan érezte magát mindenki, új barátokra tettek szert, megtalálták a közös hangot egymással és a tanító néikkel is. Az idei csoportunk a Napocska névre hallgat, így ehhez illően melegségekben, jókedvvel, mosolygással, rengeteg nevetéssel telnek napjaink.

A reggeli érkezés után mindenki maga dönti el, mit és mivel szeretne játszani. Nagyon ritkán fordul elő, hogy mi adunk ötleteket, ugyanis már minden gyermeknek megvan a maga kedvenc játéka: a fiúk főleg legózni, autózni és házat építeni szeretnek, míg a lányok inkább a kiskonyhában ügyködnek, babáznak, fodrázskodnak. Tízórai előtt kicsit megmozgatjuk magunkat, majd evés után jöhetnek az edukációs tevékenységek: rajzolunk, gyurmázunk, festünk, nyírunk, ragasztunk, számo-lunk, mondókázunk vagy táncolunk.

A gyermekek életkorának és egyéni képességeik fejlődésének megfelelő tevékenységekre nagy figyelmet fordítunk. Eső esetén az osztályteremben tartózkodunk, és kissé hosszabbra nyújtjuk a tevékenységeinket, vagy játszunk egy nagyot. Napsütés esetén birtokba vesszük az óvoda udvarát, ahol a legnépszerűbb játék a csúszdás faházikó. Sokan az egyházi óvoda gyerkőceivel is barátságba kerültek, így még vidámabb a kinttartózkodás, ha a „fenti ovások” is kijönnek mókázni. Ezt követi a finom ebéd, amit mindenki jóízűen fogyaszt el. Ebéd után elvégezzük kisebb-nagyobb dolgainkat, és megkezdődik a délutáni szieszta, majd rövid mesénézést követően mindenki szépen csendben elalszik.

Őszi kiállítást is rendeztünk folyosónkon: ezúton is köszönjük a szülőknél, hogy bekapcsolódtak és őszi gyümölcs- és zöldségkosarat biztosítottak számunkra. Hogy még hangulatosabbá tegyük a kiállításunkat, készítettünk különféle alkotásokat. Őszi állatkákat, gyümölcsöket, zöldségeket rajzoltunk, amelyeket a gyermekek nagy örömmel nyírtak, ragasztottak, festettek.

Óvodánkban már hagyománnyá vált októberben az almahét és a tökhét. Almás sütit sütöttünk, amihez a gyerekek saját kezűleg szeltek fel és reszelték az almákat, keverték a tésztát, ízesítették a tölteléket. A tökös hetünk alatt finom sütőtököt is sütöttünk, de ez nem mindenkinek nyerte el a tetszését. Szép és mókás töklámpásfejeket faragtunk, amit a gyerkőcök kimondottan élveztek. Óvodánkban nincs két egyforma nap: minden nap más és más mókák, vidám és vicces pillanatok, fordulatok helyzetek, új tevékenységek várnak ránk, melyeknek minden percét teljes szívvel és lélekkel éljük át.

Bárki bármit mond, óvodapedagógusnak lenni nem könnyű feladat. Nem csak játszásról és a gyerekek felügyezéséről szól, ennél sokkal többről: bizalomról, elhivatottságról, odafigyelésről, támogatásról, bátorításról, gondoskodásról, vizsgálatásról, igazságosságról, kreativitásról, találékony-ságról és rengeteg szeretetről, hiszen minden tanító néni egy kicsit „anyuka” is, akinek akkora szíve van, hogy akár 20 gyermek is elfér benne.

Mgr. Birkus Kitti
óvodapedagógus

A SZEMERÉNYI KÁROLY MAGYAR TANÍTÁSI NYELVŰ ALAPISKOLA ÉLETÉBŐL

Emlékezni jó, emlékezni kell

Ünnepelni, ünnepet megélni remek dolog. Együtt gondolkodni, együtt lenni fel-emelő érzés.

Ünnepelni jött össze a tardoskeddi Szemerényi Károly Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola apraja-nagyja, hiszen 20 év telt el azóta, hogy iskolánk Szemerényi Károly nevét vette fel. Lehet sokak számára e név ismeretlen, de nekünk tardoskeddieknek mégis sokat jelent. Papi tevékenysége mellett, nevéhez fűződik a tardoskeddi magyar nyelvű oktatás alapkövének elhelyezése, a lányiskola építése. A megépült épület a mai napig közösségünk éke. A magyar nyelvű nevelői munka bölcsője, hiszen óvodák működnek benne.

Az iskola vezetősége és pedagógusai méltóképpen szerettek volna megemlékezni e jubileumi eseményről. Egyhetes programsorozatot szerveztünk tanulóinknak, Szemerényi Károly folyosót avattunk, istentiszteleten vettünk részt, majd egykori,

volt diákjainkkal beszélgettünk. Vendégül láttuk Lantos Borbély Katalin énekesnőt, Tóth Feri gitárművészt és fotóst, Bara Mihály helyi lokálpatriótánk tardoskeddi sétára invitálta a felső tagozatos tanulókat, míg Csányi Mária vendégül látta diákjainkat a helyi tájházban. Író-olvasó találkozót tartottunk Benyovszky Mánya Agnessel, aki Pöstyénbe kalauzolt bennünket. A hét fontos állomása Pozsony volt, ahová diákjainkkal utaztunk, hogy lerójuk kegyeletünket Szemerényi Károly előtt. Sírját a történelmi Szent András temetőben találtuk. A programsorozatból nem hiányozhatott a helytörténeti vetélkedő, az alkotói munka, kiállítás.

A hét folyamán vendégül láttuk a környékbeli oktatói-nevelői intézmények vezetőit, képviselőit. A multiszenzorikus, fehér szoba átadása mellett szakmai napot is tartottunk, ahol az inklúzió és integráció volt a téma. Számos kérdés merült fel a ta-

nácsadói csoport létrehozásával, az integrált tanuló gyakorlati oktatásával kapcsolatosan. A pedagógusoknak lehetőségük volt megtapasztalni egy fejlesztő osztály működését, egyéni segédeszközök felhasználását. A hét méltó befejezése volt a Kutyomfitty Társulat remek hangulatú előadása.

Történelmi méretekhez viszonyítva a 20 év nem túl hosszú egy intézmény életében, számunkra mégis jelentős időszak, mert ide kötődik életünk egy-egy darabkája. Változtak ugyan a szereplők: tanítók-tanulók, a módszerek, tantermek és még folytathatnám. De ami örök, az az elhivatottságunk, tanulóinkhoz való viszonyunk, magyarságunk.

Bízok benne, hogy 20 év múlva, ugyan ilyen lendülettel és áhitattal tekintünk vissza névadónk nagyságára, iskolánk jövőjére.

PaedDr. Tóth Szilvia
igazgató

Alapiskolánk névadójáról

„Az iskola - az erkölcs, a szív - és léleknevelés eszköze”

Szemerényi (Semmelweis) Károly (1818-1898)

2000. júniusában megünnepeztük a magyar iskola 50. évfordulóját, mivel az 1949/50-es tanévben újra megnyílhattak a magyar tanítási nyelvű alapiskolák Csehszlovákiában.

Ekkor kérvényt nyújtottunk be az iskolaügyi minisztériumba, hogy felvehessük Szemerényi Károly nevét. Az engedélyt rövidesen meg is kaptuk. Időközben igazgatóváltás történt, így a hivatalos ünnepségre csak 2002-ben került sor. Az akkori igazgatóság csak Szigeti László államtitkár úr

figyelmeztetésére kezdte szervezni a névadó megünneplését.

Ki volt Szemerényi (Semmelweis) Károly?

1818-ban Budapesten született. Szüleinek nagy vegyeskereskedése volt, így mind a hat fiú és egy lánytestvérét a Várban lévő érseki gimnáziumba írták. Semmelweis Károly katolikus pap, Ignác öccse világhírű orvos, a többi fiútestvér kereskedő lett. Tanulmányait Nagyszombatban is folytatta, Esztergomban szentelték fel pappá. Budapesten a Boldogasszony templom káplánja lett. 1844-ben magyarosította a családi nevét Szemerényire.

1848-ban a szabadságharc mellé állt, honvédek toborzott, prédikált nekik, pénzt gyűjtött. Az 1849-es megtorlás

idején Haynau tábornagy figyelmeztette az esztergomi érseket, ha nem torolja meg különösen Szemerényi vétkeit, akkor a császári bíróság fog ítélni felette (annak pedig ismerjük a döntéseit). Az érsek gyorsan és okosan döntött, Szemerényi Károlyt hét évre eltiltotta a papi hivatástól, de nem zárta ki őt a

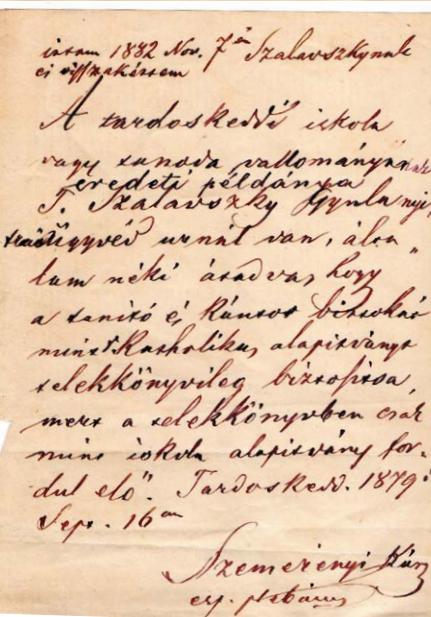
egyház kanonokává.

Megdöbönt az itteni iskolaviszonyok láttán. Drozdy Gyula esperes úr adatai sze-

a falu házait, ahol a mulasztók szülei laktak. Drozdy esperes úr gyűjtése igazolja, hogy postai úton elküldte 1878 má-

jusában Szalevszky ügyvédnek a hiteles dokumentumokat az iskola vagy tanoda vallomáinak eredeti példányát a telekvásárlásról, amelyet 10 000 aranyért vett azzal a szándékkal, hogy iskola-épület álljon rajta. megszerette a falu népét. A telekvásárlást a családi örökségéből finanszírozta. 1885. április 23-án volt a leányiskola ünnepélyes alapkövetétele.

A falu dolgos népe összefogott és szorgalmas munkával még abban az évben felépült a gyönyörű

Szemerényi Károly kézírása és aláírása

rint 1881-ig létezett egy községi iskola is kántor-tanító lakással, ami a régi posta épületében volt. Ezt 1881-ben visszeterelték felekezeti-

épület a templom mellett. Így október 27-én volt az ünnepélyes házszentelő. Az „Isteni Megváltó” szerzetes rend nővérei oktatták itt a tanulókat. A

kedvesnővérek még 60 évig nagy szeretettel és odaadással foglalkoztak az ifjúsággal. A lányiskola első végzős évfolyamának vizsgamunkájához a kedvesnővérek tátrai havasigypárt szarítottak, és adtak emlékebe az arannyal himzett idézethez. (Szalay család hagyatéka). A himzett idézet a mellékelt fotón látható.

Miután kineveztek pozsonyi kanonokká, kötelezte utódait, hogy folytassák az általa elkezdett munkát. 1898. október 16-án

adta vissza lelkét a Teremtőjének, és a pozsonyi Szent András temetőben helyezték örök nyugalomra.

Köszönettel és hálával őrizük emlékét, mert szívén viselte a tardoskedi ifjúság nevelését, oktatását, művelődését. Tisztelettel és szeretettel él tovább szívünkben.

Szemerényi iskolatanácsot hívott össze. Az 1876 december 3-án kelt jegyzőkönyv alapján, melyet Csepregy kántortanító jegyzetelt lekesítő szavakat intézett az iskolatanács tagjaihoz, „szeretetre buzdítván őket az iskola iránt, mint az erkölcs- és a léleknevelés eszközt oltalmukba és támogatásukba ajánlotta”. Kötelezte őket, hogy bejárják

Mgr. Tóth Mária

A Tardoskeddi beszéd

2022. szeptember 24-én keresztelték meg ünnepélyes keretek között a Faluházban Czibulka Imre „A tardoskeddi beszéd” c. könyvét. A kiadványban többek között a tardoskeddi nyelvjárásról olvashatnak, és olyan szavak gyűjteményét találják meg benne, amelyeket egykoron Tardoskedden használtak a hétköznapi beszédben. Az alábbiakban e könyvből közlünk egy részletet.

Az anyanyelv az a nyelv, amelyet már az édesanya méhében hallunk, majd az édesanyánktól tanulunk csecsemő korunktól kezdve. Amit mi az anyatejvel magunkba szívunk, az a tardoskeddi palócos, tájszavas magyar nyelv. Tájszólás? Amennyiben egy dobozba szemetet hordunk, abból szemétláda lesz. Ha abba gyémántot teszünk, a doboz egyszerre kincses ládává válik! Ha a tájszavak elvesznek, az a magyar nyelv helyrehozhatatlan kárára lesz! A tájszavak a mi apró gyémántjaink, legyen a szívünk a doboz! Ahogy a kertész kérihetetlen ollója elveszi a bokor természetformálta alakját, a tájszavak és a keveset használt szavak mellőzésével a nyelvünket szegényebbé tesszük! Elveszik a született magyar ember büszke öntudata, az őseitől örökölt nyelvében való bizodalma!

Tardoskedden teljesen palócosan beszélünk. A tardoskeddi nyelvjárásban megvan mindegyik köznyelvi hangzó. Jellegzetes, hogy azokon túl megjelennek az **a** és **e** magánhangzók kiejtésbeli eltérései: **a**, **ã**, **â** és az **è**, **è**.

Hogyan ejtsd őket? Így:

- **a** A munkámban meghagytam **a** betűnek, de a szakirodalomban néhol **ã**-nak jelölik. Úgy ejtsd, hogy az ajkaidat ne kerekítsd, hanem „**e**” betű kiejtésére formáld. Példa: az „ablak” szó ne hangozzék **oblok**-nak, inkább legyen **eblek**.

-**è** (zárt e) például a „megyek” szó nyelvjárási kiejtése: **mègyèk**. mintha „**e**” betűt ejtenél röviden.

-**ã** (ún. palóc „ã”) Nyisd a szádát „**ó**” betűre, úgy mondd az „ã”-t. Például a „bánya” szót ejtjük így: **bãnya**.

-**è** Olyan hosszan ejtsd az „**e**” betűt, mint amikor „**é**”-t mondasz. Például az „első” szó kiejtése történik így: **èső**.

Beszédünkre jellegzetes a mássalhangzó hasonulás, például: **vasban/vazsban**, **tűzhely/tűszhej**. Jellemző még, hogy **szokík** jelen idejű alakját a cselekvés bármikori előfordulhatóságának a kifejezésére, a múlt időt pedig a múltban szokásszerűen ismétlődő folyamat jelölésére használjuk. Helytelenül: **Ebíd utánn én is szokok** kávézni. Helyesen: **Ebéd után én is szoktam** kávézni.

Az **s** kötőszó nálunk nemigen használatos, természetes az és a **meg**, néha a **nos**. Megkülönböztetjük a „ly” hangot a „j”-től úgy, hogy az „ly”-os szavakat csak „l”-el, illetve „ll”-el mondjuk, a szó értelme megmarad: **foló** (folyó), **luk** (lyuk), **goló** (golyó), **millen** (milyen).

A nyelvjárás az í-ző nyelvjárások közé tartozik. Jellemző a független rendszerszerű zárt í-zés. Hangsúlyos helyzetben: **szíp** (szép), **nígy** (négy), **kík** (kék). Hangsúlytalanban: **sétít** (sötét), **beszí** (beszél). Toldalékok esetén: **szeretnik** (szeretnék), **mègvènnik** (megvennék), **kírís** (kéres), **vetís** (vetés), **szípsíg** (szépség).

A nyelvjárás másik markáns jelensége az illabiális **è**-zés: **szèrèncse** (szerencse), **csèrèsnye** (cseresznye), **mèggy** (meggy), **èggy** (egy), **lèhet** (lehet), **embèr** (ember).

További sajátágok:

- a zárt **u**-zás: **bukor** (bokor), **csuda** (csoda), **ustor** (os-tor), **kápuszta** (káposzta), **vánkus** (vánkos), **hun** (hol)

- a zárt **ü**-zés: **gyün** (jön), **gyükér** (gyökér),

- zárt **i**-zés: **igényes** (egyenes), **eriggy** (eredj), **messzi** (messze), **ippenn** (éppen)

- zárt **o**-zás: **kokas** (kakas), **hovas** (havas), **magos** (magas)

- zárt **ú**-zás: **gyúnny** (gyónni), **rúzsza** (rózsza), **vonatbú** (vonatból)

- zárt **ü**-zés az **ö** hanggal szemben: **gyütt** (jött)

- nyílt **a**-zás: **pakróc** (pokróc), **alló** (olló)

- nyílt **ó**-zás: **válló** (vályú), **savanyó** (savanyú)

- nyílt **ö**-zés: **súrónn** (súrún), **fisó** (fésű), **söprő** (seprű)

- labiális **ö**-zés: **böcsünyi** (becsülni), **ömènyi** (emelni), **ölég** (elég), **fölhő** (felhő), **köll** (kell)

- illabiális **i**-zés: **fírís** (fűrész), **kíső** (külső)

- sorszámnevekben a **d** helyét **gy** veszi át: **harmagiyik** (harmadik)

- rövid **i**-zés: **dilutánn** (délután), **ippen** (éppen)

- hosszú **á**-zás: **ád** (ad), **hágy** (hagy)

- hosszú **e**-zés: **règgè** (reggel), **èment** (elment)

Gyakran halljuk, hogy a köznyelvi hosszú magánhangzóval rövid magánhangzó áll szemben:

hetfő (hétfő), s van úgy, hogy a köznyelvi rövid magánhangzóval hosszú áll szemben: **kácsa** (kacsa).

Magánhangzóhiány: **Hálistennek!** (Hála Istennek!),

uccajtó (utcaajtó)

Magánhangzóttöbblet: **rizsa** (rizs)

Mássalhangzó kiesés: **mosmã** (most már)

Mássalhangzók hasonulása: **rl-ll**: **sarló** (**salló**), **dl-ll**: **padlás** (**pallás**), **dn-nn**, **nny**: **aludna** (**alunna**), **fürödni** (**fürünny**), **gn-nn**: **tegnap** (**tènnap**).

Az **rt** eltűnése a szóvégről: **mijé** (miért).

A **suk-sükölés**: **mèglássuk** (meglátjuk), **mègtèhessük** (megtehetjük).

Az **sz** rag helyett gyakori az **ó**, **ő** megjelenése: **fogó**

(fogsz), **kírő** (kérsz), a **nák**-olás: **írnák** (írnék). A mássalhangzó nyúlás illetve rövidülés: **szólló** (szőlő), **álvány** (állvány).

A -hoz, -hez, -höz ragok **-ho** és **-hő** ragokban realizálódnak: **tèmplomho** (templomhoz), **önökhő** (önökhöz).

A -ban, -ben rag hangalakja **-ba**, **-be** lesz: **szobába** (szobában), **levesbe** (levesben).

A -val, -vel hasonul és **-vã**, **-vè** alakban jelenik meg: **szívvè** (szívvel), **asztallã** (asztallal).

A -ból, -ből, -tól, -től, -ról, -ről ragok **-bó**, **-bú**, **-tú**, **-tű**, **-rú**, **-rű** formában realizálódnak: **táskábú** (táskából), **rokonytú** (rokontól), **embèrtú** (embertől), **könyvrú** (könyvről).

A tájnyelv szép! Kívánom, hogy anyanyelvünk megtartása és hagyományaink ápolása szívügyünké váljék!

Citerázni tanultam

Én eddig csak messziről láttam citerát. Mármint úgy, hogy citera a citerás előtt a színpadon, én pedig hallgatóként a nézőtéren. A citeramuzsika passzív élvezője voltam. Egészen 2022. június 18-ig. Ezen a szombat délelőttön a tardoskeddi Faluház nagytermében ott feküdt előttem az asztalon egy citera. Óvatosan megpendítettem a húrjait – csak úgy próbaképpen – és szólt. Csak azt nem tudtam elképzelni, hogy lesz-e ebből valamikor valamilyen dallam...

Az úgy kezdődött, hogy Halász Bianka, a remek citerajátékos és csodás hangú énekes, a tardoskeddi citerások vezetője, a Csemadok Tardoskeddi Alapszervezetének márciusban megválasztott szemtelenül fiatal elnökhasszonya, akinek anynyi az ötlete, hogy magának is szortíroznia kell, hogy ugyan melyiket is valósítsa meg hamarabb, és Bračo Péter az alapszervezet szintén frissen választott alelnöke, a Recefice gyermek-citerazenekar vezetője kitálatlak egy klassz dolgot: bemutatni a citerát azoknak az érdeklődőknek, akik – hozzám hasonlóan – azt sem tudják, melyik a hangszer eleje és hátulja. Akik talán még semmiféle hangszert nem láttak közről, vagy ugyan játszanak valamilyen hangszeren, tán még énekelni is tudnak, de a citera ismeretlen a számukra, vagy akik énekelni is legfeljebb a fűnyíró zaja mellett mernek, mert akkor saját maguk sem hallják... Ez az én esetem. Magyarán, nekem a fűnyíró vagy a porszívó adja a vokált.

Mivel annak idején néhány évig tanultam zongorázni – ami azt jelenti, hogy kemény gyakorlás után, ha jó napom volt, hibátlanul végig tudtam játszani a Für Elise-t –, lelkes zenerajongó és -hallgató vagyok. Még akkor is, ha virtuóz soha nem lehetett volna belőlem. Most azonban itt állt előttem egy lehetőség: kipróbálhattam a citerát. Semmi pénzért ki nem hagytam volna. Összejöttünk vagy egytucatnyian. Igaz, volt köztünk két zenész is, citerázni viszont még ők sem tudtak. Viszont a következő órákban hozzáuk képest öles léptekkel haladtak előre. Mi, többiek, ugyanis törőlmetszett amatőrök voltunk.

Bianka és Péter meghívtak egy kedves, fiatal naszvadi házaspárt, Ivan Viktóriát és Dánielt, szintén nagyszerű citerásokat, hogy segítsenek az oktatásunkban. Ugyanis nem csupán arról volt szó, hogy végre megtudjuk, melyik egy valódi citera jobb és bal oldala, hanem próbáljunk meg rajta játszani is. Ha - ne adj isten - meg-

is felismerhető legyen... hát, mit mondjak, borzasztóan bonyolultnak tűnt. Méghogy egyszerű népi hangszer...

Bianka felírta a táblára a kottát, türelmesen elmagyarázta, mi mit jelent, hogyan tartuk a bal kezünk ujjait, hogy igazi dallamot sikerüljön kicsalogatni a húrokból. Négy oktatónk a lelkét is kitette

értünk. Bocikám, te tarka, alaposan próbára tettél minket! De sikerült. Mekkora öröm volt, hogy el tudtam játszani citerán ezt az egyszerű kis dallamot. Aztán jött a következő és az egészek mellé a félhangok! Jaj, most már nemcsak a lenti húrokat, de a fentieket is meg kellett szólaltatni. „Szegény

legény vagyok én, erdőn mezőn járok én, krajcárom sincsen, elszakadt az ingem...” Igazi népdal, ez már valami volt. Persze, a bocihoz képest jóval nehezebb. Mármint nekünk. Szóval kihívás. Megsokszorozta a lelkesedésemet. Ezt meg kell tanulni eljátszani, ha török, ha szakad. Ha már

kétszer egymás után si-

került lefogni az egész és a fél hangokat is, azt már nagy eredménynek könyveltem el. Újra és újra kezdtem. Már két sor sikerült, már az egész strófát sikerült eljátszani... Biankáék ott járkáltak közöttünk: Igen, ez az, erről van szó! Remek, így kell! Nagyon jó! És még milyen jó volt hallani a biztatást! Elhittük, hogy tudjuk!

Reggel kilenctől délig folyt a citeraóra. Olyan gyorsan telt el az idő, hogy észre sem vettük. Teljesen belemerültünk a citerázásba. Legszívesebben tán már másnap mentünk volna újra. Borzasztóan sajnáltam, hogy nincs otthon egy citerám a ládafiában, mert estig nyúztam volna. Mindenesetre megbeszéltük, hogy mindenképpen folytatjuk. Remekül éreztük magunkat és sokat tanultunk. Jöhet a következő citeralecke.

Birkus Magda

tanulnánk végigjátszani a Boci, boci tarka című gyermekdalocskát, az már felérne egy győzelemmel. Az a legegyszerűbb. Óvodás szint, de nehogy már sikerélmény nélkül maradjunk, és rögtön az elején elkeseredjünk... Ösztönözni kell az ilyen magunkfajta kezdőket. Azt mondták, ne féljünk, a citera igazi népi hangszer, ami azt jelenti, hogy egyáltalán nem nehéz. Azok a valamikor parasztemberek sem végeztek konzervatóriumot. Jól csinálták. Mert, igaz, ami igaz, eszünk ágában sem volt feladni, de nem volt könnyű. Mert, ha már magamból indulok ki, a zongora billentyűit elég leütni, de egy citerának húrjai vannak, amiket le kell fogni, aztán nem mindegy, lent vagy fent, errébb vagy arrébb, rakosgatni az ujjam begyét, lehetőleg minél ügyesebben, közben a másik kezemben lévő kis pengetővel megpengetni, hogy szóljon, és még a dallam

Régi szokások - kisgyermek születése

A gyermek születése mindig jelentős esemény volt a családok életében. A régiek égi áldásnak vették és örültek, akár első gyermekről volt szó, akár a sokadikról. Készültek rá, várták. A szülés otthon, a háznál történt. Ha elérkezett az ideje, a gyerekeket eltávolították a háztól és hívták a bábát (nálunk bábasszonynak nevezték). A bába tapasztalt volt és megbízható, aki mindent tudott, amit olyankor tudni kellett. Megnézte a helyszínt, mindent elrendezett. Világra segítette a babát, megfürösztötte, felöltöztette, bepólyázta, piros pántlikát kötött a kicsi kezére (nehogy „megígizzik“), majd rendbe tette az anyát.

Ha elsőszülő volt, néhány napig eljárta fürösztetni, sőt, ha kellett, kimosta a pelenkát is. Szinte családtag volt. A fiatal, tapasztalatlan anyát ellátta tanácsokkal, ügyelt a tisztaságra, hogy az anya és a kicsi körül minden rendben legyen.

A kisbabát akkoriban még bölcsőbe fektették. Bölcső volt minden háznál. Az én korosztályomat Zsófi néni (Vanyáné) segítette a világra. Később, a háború utáni években (1945-1948-tól) Mrázik Ilus néni és Roskó Ilona néni voltak a faluban a bábasszonyok. Böven volt munkájuk. Akkoriban nagyon sok gyermek született.

Mint tanácsadókra azután is nagy szükség volt rájuk, amikor (úgy 1952-1953-tól) az asszonyok már Újvárbán, a kórházban születtek. Eleinte féltek a kórháztól, de lassan megszokták, elismerték, hogy úgy a jobb és biztonságosabb is. Mentőautó jött értük, amit

akkor még kizárólag a bába telefonhívására küldtek ki. A bába elkísérte a szülő asszonyt a kórházba, vigyázott rá az úton is. A kórházban, a szülőszobában is volt mindig bába, de ott jelen volt az orvos is, aki segítette a szülésnél. Komplikált szülés esetén – ha kellett – a kismama azonnal

is jelentett, de nemcsak azt, hanem ebédhordást is. Úgy két-három héten át naponta más és más vitt ebédet. Így segítettek a kismamának, hogy ne kelljen főznie, többet pihenhessen, de azért ő is, a család is friss, tápláló, meleg ételt egyen. A komaasszony kétszer vitt ebédet. A „látó” a következő ételekből állt: tyúklevés, benne a főtt tyúk töltelékkel, kirántott hús (csirke- vagy disznóhús), krumpli, kompót, sütemény és 1 liter vörösbort. A sütemény legtöbbször piskóta volt, rajta cukormáz. Ez úgy 1953-ig tartott, ezután már

állandóan szüksége volt, fel-darabolták a régi, kopott ágyneműt is és mindent, ami erre a célra megfelelt. Akkor még pólyázták a babákat, hogy meg ne fázzanak és persze így könnyebb volt őket felvenni, szoptatni. A pólyavánkosokat és más gyermekruháskákat a közeli rokonok továbbadták egymásnak. Ez is nagy segítség volt, nagyon jól jött.

Az újszülöttet általában egyhetes korában vitték el a templomba, ahol a nagymise után a pap megkeresztelte. A keresztmama vitte a karján, vele ment a keresztapa és a szülők is. Utána volt az ünnepi

ebéd, a keresztelő. A kisbabát ezután már kivihették az utcára, az emberek közé. Minthogy még babakocsik nem voltak, pár hónapig csak a karjukon vitték, akár az anya vagy a nagymama. Nagykendővel magukra szorították, nem is fázott és úgy könnyebb volt vinni. Akkor mondták, hogy a kisgyerek „karonülő”.

A gyerekkocsik úgy 1948-ban jelentek meg és az 50-es években terjedtek el. Ám Újvárbán kellett megvenni és vonattal hazahozni. Ezután men-

tek ki a divatból a bölcsők. A kisgyermeket a kocsiban altatták, ez biztonságosabb volt. Később terjedtek el a kiságyak, amelyek nappal járókák, éjjel alvóhelyek voltak.

Az utóbbi 70-80 év alatt teljesen megváltoztak a gyermeknevelés feltételei, de a családban a gyermek mindig kincs volt és ma is az. A gyermekek jelentik a jövőt, nőjének fel békében, szeretetben, ne érje őket soha semmi rossz.

kapott vért. Az újszülöttet átvette a nővérke, megvizsgálta az orvos, megmérték a súlyát, a combocskájára ráírták a nevét. A nővérke megfürösztötte, felöltöztette, elvitte az újszülöttek közé, mert akkor még külön szobában voltak a babák, és a nővérek gondozták őket. Háromóránként kétszintes, kerek kocsin vitték az éhes kicsiket az anyákhoz szoptatásra. A szülészetén tilos volt a látogatás, csak egy ablakon át, a „beszélő” lehetett beszélni az anyákkal.

A kisbaba és az anya átlagosan egy hetet töltött a kórházban, aztán a mentőautó hazaszállította őket. Otthon értesítették a rokonságot, akik másnapról kezdve „látót” vittek a kisbabás házba. A rokon asszonyok, keresztmamák, nagynénik, ánygikák, barátnők összebeszéltek, hogy ki mikor vigye a „látót”. Ez látogatást

más süteményeket is vittek, mert a boltokban is bővült a választék. Már volt kakaó, vajfélék, böven volt cukor, porcukor. Akkoriban ajándékot nem vittek a kisbabának. A babát anyatejjel táplálták. Ha ez probléma volt, tehéntejjel segítettek. Bébiételek csak jóval később lettek.

Kb. a 60-70-es évekig probléma volt a pelenkák beszerzése. 1953-ig csak jegyre lehetett venni és később is csak ritkán vagy egyáltalán nem lehetett kapni. Minthogy a kisgyermeknek a pelenkára

Csomó Magda

Karácsonyi szöszmötölő

Advent a karácsonyra való készülődés időszaka. Ilyenkor már mindenki a közeledő ünnepeket várja. Tervezi, mi legyen az ünnepi asztalon, milyen díszek kerüljenek a karácsonyfára, milyen ajándékkal lepje meg szeretteit. Van, aki a hagyományos karácsony mellett teszi le a voksát, igyekezve minél többet betartani az évszázados tradíciókból, tradíciókból, de akad olyan is, aki szakít a hagyományokkal, és inkább a mai, „modern” értelmezéssel készül az ünnepekre. Tradíció és modernizáció. Két ellentét, két nézőpont, de mindkettőben egyesül a készülődés öröme.

2022. december 3-án a Csemadok Tardoskeddi Alapszervezetének szervezésében megtartott Karácsonyi szöszmötölő ebben a szellemben zajlott, és a résztvevőket a karácsonyi készülődés izgalmas időszakába röptette annak hagyományos és egyúttal

modern változatában. Kellemes hangulatban és családi légkörben lehetett eltölteni egy szép napot a Csemadokkal.

ni, azt is megtehetette. Lehetett rajzolni, festeni, ragasztani, szőni és fenni. A bevállalásabbak a szalvétatechnikával való díszítést is elsajátíthatták. Az elkészült karácsonyfa díszekkel sikerült is feldíszíteni a már előre elkészített, de még csupaszon álló karácsonyfákat. Volt belőlük néhány. Legfiatalabb résztvevőink levelet írhattak a Jézuskának, majd ezt a levelet is ki lehetett akasztani az erre a célra felállított fára.

A tardoskeddi tájházból kölcsönkért tárgyakkal köszönhetően sikerült bemutatnunk, hogyan nézett ki az elmúlt korok karácsonyi asztala. A mellette felállított másik asztal pedig a mai kor tálalási és díszítési módszereit mutatta be. Így minden résztvevő összehasonlíthatta, miként változott az évek alatt a karácsonyi asztal, de maga a karácsony fogalma is.

Köszönet a Csemadok Tardoskeddi Alapszervezetének, hogy sikerült egy

Helyi kézműveseink foglalkozásaiban kicsik és nagyok egyaránt kipróbálhatták a karácsonyi díszítő tárgyak készítésének módjait. Aki akart, mézeskalácsot süthetett, majd saját kezűleg ki is díszíthette azt. Aki inkább a karácsonyi üdvözlőlappok gyártásának titkaiba szeretett volna betekintést nyer-

ilyen szép napot szervezniük. Köszönet a helyi kézműveseknek és minden önkéntesnek, aki szabadidejét feláldozva részt vett és tudását átadva, foglalkozott a résztvevőkkel. Külön köszönet a tardoskeddi tájháznak, hogy mindenben a segítségünkre volt. Nem csak tárgyakkal, de ötletekkel és hasznos tanácsokkal láttak el minket, szervezőket. Köszönet illeti a lévai erdőgazdaságot a csodás fenyőkért, a Juhász családot a kiadós reggeliért, a Noel pékséget a kenyerekért, községünk önkormányzatát a teremért, de legfőképpen a résztvevőket azért, hogy értelmet nyert a rendezvénybe befektetett idő.

A Csemadok Tardoskeddi Alapszervezetének vezetősége mindenkinek áldott és meghitt karácsonyi ünnepeket kíván!

Bračo Péter

A karácsony előzményei

Karácsony a kereszténység jelentős ünnepe, Jézus születésnapja. Napjainkra a szeretet, az összetartozás, az ajándékozás ünnepe lett. De mi volt karácsony előtt?

Amióta az emberiség földműveléssel, állattartással foglalkozik a napfénynek, a meleg tavaszi és nyári hónapoknak óriási szerepük van a társadalmak életében. Az emberek táplálékukat a meleg időszakokban tudták megtermelni, ilyenkor bőség és jólét jellemezte a közösség életét, szemben a hideg téli napokkal, amikor az éhezés, a hideg és a sötét kerítette hatalmába az embereket. Ezért az ókori népek hálaadó, köszöntő rítusokkal ünnepelték a téli napfordulót, amely időponttól kezdve a nappalok egyre

hosszabbodnak, átvitt értelemben a fény győzedelmeskedik a sötét éjszaka felett. Ezeknek a rítusoknak az is a szerepük volt, hogy az elcsigázott emberekbe reménységet, hitet öntsenek, hogy könnyebben viseljék azt az időt, ami a tavasz beköszöntéig hátravan.

Az ókori Rómában a december 17 - 24. közötti időszakban tartották a Szaturnália ünnepeket, mivel Szaturnusz a földművelés, a paraszti munkák istene a római hitvilágban. Az emberek nagy lakomákkal, ivászatokkal, tánccal, zenével ünnepelték Szaturnuszt, szokásban volt a szolgák megajándékozása, és bizonyos munkák tiltva voltak. A házaikat örökzöld borostyánágakkal díszítették. A naptárreformig a Római Birodalomban az új év kezdete is ekkorra esett.

A mai keresztény karácsonyról a IV. század óta emlékezünk meg, december 25-e Jézus születésnapja, az előző este karácsony vigíliája, más szóval karácsony börtje vagy Szenteste, 26-a pedig az ünnep második napja.

(1)

Thérová Daniela mézeskalácsból készült alkotásai

Tardoskeden élő madarak - 3. rész

Tél idején többek között ezekkel a madarakkal találkozhatunk községünkben, ill. környékünkön.

Karvaly (*Accipiter nisus*)

A karvaly a vágómadárfélék családjába tartozó faj. Kis testű, 28-38 cm hosszú ragadozó madár, széles szárnyakkal és hosszú farokrésszel, melyek a fák közti manőverezést segítik. A felnőtt hím karvaly testének felső része kékesszürke színű, az alsó része keresztben narancssárgás vonalakkal díszített. A nőstények és a fiókák barna színezetű felső résszel és barna színezetű alsó testtájjal rendelkeznek. A nőstények több mint 25 %-kal nagyobbak a hímeknél, amely az egyik legnagyobb különbség a nemek közt a madarakat tekintve. A hímek legfőképpen kisebb madarakat zsákmányolnak, például cinegéket, pintyféléket és verebeket, míg a nőstények elsősorban rigóféléket és seregélyeket ejtenek el. Gyors támadással, meglepetésszerűen csapnak le áldozatukra, akiket főleg bokrok és faszorok takarásából lepnek meg. Zsákmányszerzéskor nem igazán érzékelik a környezetet, ezért berepülhetnek épületekbe vagy nekirepülhetnek az ablaküvegnek.

A héjakkal ellentétben a karvalyok kertekben, parkokban is előfordulnak, sőt költenek is. Fészkeiket fára építik gallyakból és kisebb ágakból. A fészeképítés jelentős részét a hímek végzik. A fiókákat csak a nőstény eteti, ha közben elpusztul, a fiókák sem maradnak életben. A karvalyokat évszázadok óta használják solymászkodásra.

Fekete rigó (*Turdus merula*)

A fekete rigó a verébalakúak rendjébe és a rigófélék családjába tartozik. Testhossza 25 cm. Egész Szlovákiában előfordul. Egy részük állandó, más részük Dél-Európában tölti a telet. Régebben csupán erdőkben élt, de jó alkalmazkodó képességének köszönhetően gyorsan hozzászokott az emberek közelségéhez. Így ma már megtalálható falvakban, városokban, kertekben, lakótelepeken is.

A hím fekete rigó szinte egész teste fekete, kivéve narancssárga csőrét és szemgyűrűjét, míg a nőstények és a fiókák elsősorban sötétbarna színezetűek. Csésze formájú fészket épít fűszálakból, levelekből vagy egyéb növényi részekből, melyeket sárral tapaszt össze. A fészek építésében kizárólag a nőstény vesz részt, és általában bokrokon, lakott területen építkezéseken, erkélyeken építi.

A fekete rigó élete jelentős részét a földön tölti élelem után kutatva. Mindenevő, főleg rovarokat, gilisztákat, bogyókat és gyümölcsöket fogyaszt, a városokban a szemétkor is keresgél. Kiváló énekes. Általában csak nappal énekel, de a városokban, falvakban a közmegvilágítás hatására éjszaka is lehet hallani a hangját. Az emberek által lakott helyeken a fekete rigó legnagyobb természetes ellensége a házi macska, amely leginkább a frissen kikelt fiókákat veszélyezteti. A szabadban könnyen esnek a rókák és ragadozó madarak, például a karvalyok áldozataivá. A fekete rigó Svédország nemzeti madara. Nálunk védett madár, értéke 500 €.

Erdei fülesbagoly (*Asio otus*)

Közép-Európa és Szlovákia egyik leggyakoribb bagolyfaja, testhossza 35-40 centiméter. Jól látható tollfülekkel és nagy, narancsvörös szemekkel rendelkezik. A hím, a tojó és a fiatalok hasonló színezetűek. Neve ellenére kerüli a nagy, zárt erdőket, inkább a kis erdőfoltokat, parkokat, öreg temetőket kedveli.

Ragadozó madár, rágcsálókra vadászik. Horgas, éles és hegyes csőre kiváló fegyver, ezzel üti agyon a lábával megfogott áldozatát. Kedvence a mezei pocok, köpetei ezek koponyáival vannak tele. Zsákmányát, ha tudja egyszerre nyeli le, ha nem, elviszi egy magasra fekvő helyre, és ott fogyassza el. A táplálék megkeresésében hallása és látása segíti. Lesőhelyről csap le zsákmányára, de éjszaka hallás után is vadászik. Ebben nagy segítség füleinek asszimmetrikus elhelyezkedése, a bal füle ugyanis magasabban van a fején, mint a jobb. Október végén, novemberben kisebb-nagyobb csoportokban (8-10 példány is) együtt töltik a napot. Nyugodtan pihennek túlevelűeken, gyakran városok, falvak belterületén álló lucfenyőkön. Néha csupán embermagasságban ül, és ha úgy haladunk el mellette, hogy azt hiszi, nem vettük észre, nem repül el, csak nagy szemével kíséri minden mozdulatunkat. A telet általában öröközödeken vészeli át.

Fészket nem épít, helyette főleg az elhagyott varjú-, holló- vagy szarkafészkeket használja. Az elején csak a hím látja el élelemmel a fiókákat, de 2 hetes koruk után a tojó is vadászik. A fiókák a fészket három hetesen, még röpképességük elérése előtt elhagyják, és a környékbeli fák koronájában ugrándozva szétszóródnak. Este panaszos, síró hívóhangjukkal jelzik hollétüket, ami akár egy km-ről is hallható. A fiókák egész este vijjoghatnak, ez községünkben is tapasztalható. 2020-ban Magyarországon az év madarának választották.

Miért beteg már megint a gyerek?

Az őszi - téli időszakban gyakran elhangzik ez a kérdés a gyermekrendelőknél. A változékony, hűvös időjárás, valamint a zárt helyiségekben, közösségekben töltött több idő megnöveli a nátha ill. más légúti fertőzések előfordulását. Kisgyermekes családokban gyakorlatilag egymást érik a köhögős-tüsszögős megbetegedések. Ilyen helyzetekben felmerülhet a szülőkben, hogy valami nincs rendben gyermekünk immunrendszerével.

Miért betegek gyakrabban a gyerekek?

Az immunrendszer egy veleszületett és egy szerzett részből áll. Ezeknek a részeknek az összetevői a sejtek és ellenanyagok. A veleszületett ellenanyagok fokozatosan, körülbelül a gyermek 6-8 hónapos korára leépülnek, ezért rendkívül fontos a védőoltások mielőbbi beadása. Az anyai ellenanyagok csökkenésével párhuzamosan megkezdődik a saját ellenanyagaink termelése, azonban a felnőtt emberéhez hasonló védekezőképességet csak több év múlva éri el a gyermek. Az immunrendszer működését a megszületés után sok tényező alakítja, így az anyatejes táplálás időtartama, a szülők dohányzása, környezeti tényezők, de nagyon fontos a gyermek lelki egyensúlya, a család nyugodt légköre. Meghatározó a gyermek étkezése (alulvagy túltápláltság, folyadékbevitel, vitamin-, nyomelem hiány).

Mi a "normális" betegség?

A szakemberek megegyeznek abban, hogy az óvodás, kiskololás korú gyermekek évente akár 8-10 alkalommal is megbetegedhetnek. A közösségbejárás megkezdésekor normálisnak tekinthető, ha az őszi-téli időszakban havi egy betegsége van a gyermeknek, de ebből szövődménymentesen meggyógyul. Meglepő lehet, hogy több mint 200 olyan vírust ismerünk, amelyek náthát okoznak. A gyermek szervezete fokozatosan találkozik ezekkel a kórokozókkal. A nátha meglehetősen ragályos, már a tünetek megjelenése előtt 2-3 nappal is fertőzhet, így elkerülése a gyermekközösségekben gyakorlatilag lehetetlen.

Mi a nátha?

A nátha, más nevén a megfázás leggyakoribb kiváltója a rhinovírus. Enyhe lefolyású betegség. Tréfából szoktuk mondani, hogy „ha kezeljük 7 nap, ha nem kezeljük egy hét”. A kisgyermekkorú nátha az anatómiai viszonyok – az orrjáratok és az arcüregek közvetlen szomszédsága – miatt nemcsak az orr, hanem az arcüregek nyálkahártyájának vizenyős duzzanatát is okozza. Ezért a gyermekkorú nátha szinte mindig arcüreggyulladással jár együtt,

orrfolyás, orrdugulás, hátsó váladékcorgás kíséretében. Mielőbb kezdjük el a tüneti kezelést! Rendszeresen tisztítsuk az orrjáratokat, és használjunk nyálkahártya lohasztó orrcseppeket! Fontos a bő folyadékbevitel, szükség szerint lázcsillapító, nyákolódó - köptető, vitaminok adása. Az arc és fül melegítése csak lázmentes állapotban javallt. Lehetőleg a gyermek közösségbe ne menjen, otthon pedig gyakran szellőztessünk.

Hamarabb gyógyul antibiotikummal?

Nem, mivel a nátha, ill. a felső légúti fertőzések 90 %-ban vírusos jellegűek, az antibiotikumok viszont csak a baktériumok ellen hatnak. Antibiotikus kezelést kizárólag bakteriális felülfertőzés, legyengült, elesett állapotú gyermek esetében használunk. A túlzásba vitt, vagy indokolatlan antibiotikum-fogyasztással ártunk immunrendszerünknek, és az antibiotikumok hatékonysága is csökken.

Mégis mikor gondoljunk immunhiányra?

Öröklött immunhiányra gondolnunk kell, ha valakinek a családban van már ilyen ismert betegsége. Továbbá az immunrendszer elégtelen működésére utalhat, ha az átlagosnál gyakrabban van egy gyermeknek légúti, vagy más fertőző betegsége, ezek nagyon elhúzódhatnak, ismételt szövődmények lépnek fel, pl. középfülgyulladás, tüdőgyulladás vagy atípusos, ritka kórokozókkal fertőződnek.

Mi állhat még a gyakori, elhúzódó nátha háttérben?

Ha a gyermek gyakran náthás, hurutos, orra rendszeresen eldugul, orrhagyon beszél, folyamatosan nyitva van a szája, éjszaka nyitott szájjal horkolva alszik, figyelmetlen, gyakran visszakérdez, rendszeresen köhög, szeméi karikásak, aláárkoltak-e tünetek az orrmandula megnagyobbodására utalhatnak. Az orrmandula idült gyulladása gátolja az orrlégzést, zavarja a pihenést. A hátsó váladékcorgás miatt éjjel-nappal köhög a gyermek. Gyanú esetén fül-orr-gégészeti szakvizsgálat ajánlott. Egyes esetekben allergológus vagy gasztroenterológus vizsgálata is indokolt lehet.

Mit tegyünk, ha MÁR MEGINT beteg?

Sajnos nincsenek csodapirulák, és sokak meglepetésére varázspálcánk sincs a rendelőben, hogy egy suhintással tüntessük el a problémát. De még csak megsürgetni sem tudjuk. A banális betegség gyógyulásához is idő és türelem kell. Ami viszont csodát tesz, az a szülő odaadó gondoskodása, homlokra nyomott puzsi, mosollyal készített mézes tea, szeretettel nyújtott vitamin, meseolvasás vagy nézés ráérősen összebújva, még akkor is, ha éppen szalad a ház.

MUDr. Asztalos Kele Orsolya,
gyermekorvos

Erdélyi fenyőörügy-szirup

A megmosott fenyőörügyet fazékba tesszük, annyi vízzel leforrázzuk, hogy teljesen ellepje és 2 napig állni hagyjuk. Leszűrjük, és megmérjük az ázalékot. Amennyi a folyadék, annyi kristálycukrot teszünk bele (pl. 1,20 l folyadékhoz 1,20 kg cukrot). A cukrot elkeverjük, a szirupot felforraljuk, és 1 óra hosszig lassan forraljuk, mint a húsleves. Miután kihűlt, üvegekbe (nem műanyag) töltjük, és hűtőben tároljuk. Naponta 5x fogyasztjuk 1-1 teáskanállal, lassan engedjük le a torkunkon. Nagyon jó köhögés és légcsőgyulladás ellen.

Lejegyezte Brat Erzsébet, mérnök

A fodrászat nemcsak hajvágás

A fodrászat az a hely, ahová emberek nemcsak a hajvágás, az új frizura reményében járnak, de pihenés és relaxáció céljából is. Lépésről lépésre haladva, a végeredményt látva a vendégek nem csak jól, hanem szépek is érzik magukat. A látogatások során a fodrász nagyon sok esetben a vendég jó barátjává is válhat.

Kevesen tudják azonban, ki is valójában a fodrásznő. Szaktudása túlmutat egyszerű hajvágáson, hiszen szükséges, hogy rendelkezzen még technikai, illetve kézügyességgel, legyen kreatív, s nem utolsósorban fontos az esztétika is. Mindezek mellett tudja, hogyan kell bánni a hajjal, hogyan kell megelőzni, orvosolni az esetleges problémákat, mint például a hajhullás, korpás fejbőr, töredezett vagy száraz haj...

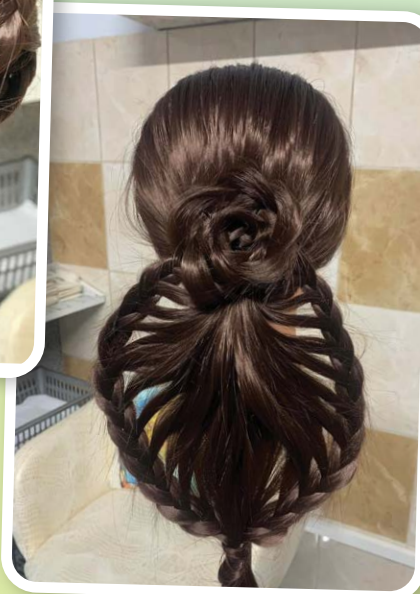
A fodrászat többféle szolgáltatásnyújtást foglal magában, úgymint női, férfi és gyermek frizurák készítése, vágása, de ide tartoznak az esküvői, bálí és egyéb ünnepi alkalmakra készített elegáns frizurák is. Ezeknél a hajviseleteknél minden esetben

szükséges a már említett tudás, s nem utolsósorban a kreativitás. Nagyon sokféle hajviselet létezik, s ezeket többféle módon lehet kivitelezni. Az egyik a konty, melynek változatai a legelterjedtebb elegáns hajviseletek napjainkban. Akárcsak a hajfonás vagy a konty és fonat kombinációja, amelyek nagyon szép, elegáns hatást tudnak kelteni. De a hölgy vendégek ezeken kívül nagyon kedvelik a hosszú és félhosszú frizurákat is.

Miért lettem fodrász? Fiatalon nagyon nehéz volt eldöntennem, mi is legyek, mivel szeretnék foglalkozni a jövőben. Az, hogy fodrásznő lettem édesanyámnak köszönhetem. Ő volt, aki támogatott, s aki ezen az úton végigkísért. Az évek során sikerült valóra váltanom az álmomat, lett egy saját fodrász szalonom, ahol szeretettel várom a kedves vendégeket.

Kurucz Iveta

COOP Servis s. r. o.

Kellemes karácsonyi
ünnepeket
és boldog új évet

Kíván a
COOP Servis s.r.o.

Radostné prežitie vianočných
sviatkov a do nového roka veľa
zdravia, šťastia a spokojnosti
praje

**Gabriela Halászová a kolektív
Reštaurácie Kelly**

Kellemes karácsonyi ünnepeket
és békés, boldog új évet kíván

**Halász Gabriella és a Kelly Étterem
kollektívája**

Receptsarok

Csicseriborsó leves gombával

Hozzávalók: 3 dkg szárított gomba, 5 dl olaj, 5 dkg vaj, 1 hagyma, 20 dkg sárgarépa, 10 dkg zeller, 1 kávéskanál kurkuma, 1 l húsleveslé, 15 dkg burgonya, 40 dkg konzerv csicseriborsó, 20 dl tejszín, só, bors

Elkészítés: A megáztatott gombát kevés vízben megfőzzük. Nagyobb fazékban 2 percig vajon megfuttatjuk az apróra vágott hagymát és a reszelt sárgarépát. Hozzáadjuk a kockára vágott zellert, a kurkumát, megkeverjük és felöntjük a húsleves levével. Hozzáadjuk a kockára vágott burgonyát, a csicseriborsó felét és puhára főzzük. Botmixerrel simára turmixoljuk.

A kész levesbe hozzátesszük a maradék csicseriborsót, a tejszínt, a megfőtt gombát a levével együtt. Átfőzzük, sózzuk, borsozzuk. Fokhagymás pirítóssal tálaljuk.

Ponty zöldségágyon

Hozzávalók: 8 db pontyszelet, 10 dkg simaliszt, 1 leveses kanál őrölt édes pirospaprika, 15 dl olaj, 1 hagyma, 3 zöldpaprika, 1 citrom, 40 dkg paradicsom, 8 gerezd fokhagyma, 4 babérlevél, 5-6 szem fehérbors, só, bors, kakukkfű

Elkészítés: A pontyszeleteket sózzuk, borsozzuk, megforgatjuk az édes pirospaprikával összekevert lisztben, majd forró olajban mindkét oldalát megsütjük. A megmaradt olajban megpároljuk a felvágott hagymát, paprikát és karikára vágott citromot a héjával együtt. Hozzáadjuk a paradicsomot, zúzott fokhagymát, babérleveleket a többi fűszert, és megpároljuk.

A pontyszeleteket tepsire rakjuk, rátesszük a zöldséges masszát és 180 Celsius fokon 5-7 percig sütjük. Főtt burgonyával tálaljuk.

Spagetti kuglóf

Hozzávalók: 1 hagyma, 20 dkg baromfi szalámi, 10 dl olaj, 50 dkg spagetti tészta, 15 dkg ketchup, 10 dkg reszelt sajt, 10 dkg Niva sajt, 4 tojás, 40 dl tej, só

Elkészítés: Az apróra vágott hagymát és a szalámit olajon megpirítjuk, majd összekeverjük a megfőtt tésztával. A kuglóf forma alját kikenjük vajjal, rátesszük a megízesített spagetti tésztát, csepegtetünk rá ketchupot és megszórjuk a reszelt sajt egy részével. A következő réteg spagetti, ketchup és Niva sajt lesz, amíg nem telik meg a forma.

A legfelső réteg spagetti legyen.

A tojásokat elkeverjük a tejben, ráöntjük a spagettire, és forró sütőben 180 Celsius fokon 45-50 percig sütjük.

Jó étvágyat kíván

Oňová Gizella

JÁTÉK – JÁTÉK – JÁTÉK – JÁTÉK – JÁTÉK – JÁTÉK

Játékunkban ezúttal arra a kérdésre keressük a helyes választ, hogy:

Hány képviselője van az új képviselő-testületnek?

A választ megtalálják a Tardoskeddi Hírmondó ezen számának egyik cikkében. A helyes választ névvel és utcával együtt küldjék a tktv@tvrdosovce.sk mail címre vagy lezárt borítékban helyezték el a községi hivatal bejáratánál lévő postaládába 2023. január 20-ig. Egy nyertes ajándécsomagban részesül.

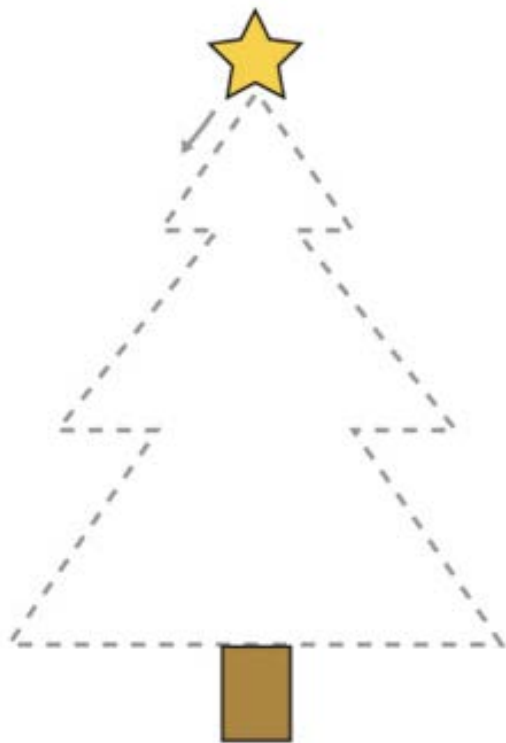
Sok szerencsét mindenkinek!

A nyertes a helyes válasz elküldésével beleegyezik abba, hogy vezeték és személyneve, ill. az utca, ahol él, elhangozzék a kábeltelevízió tardoskeddi műsorában.

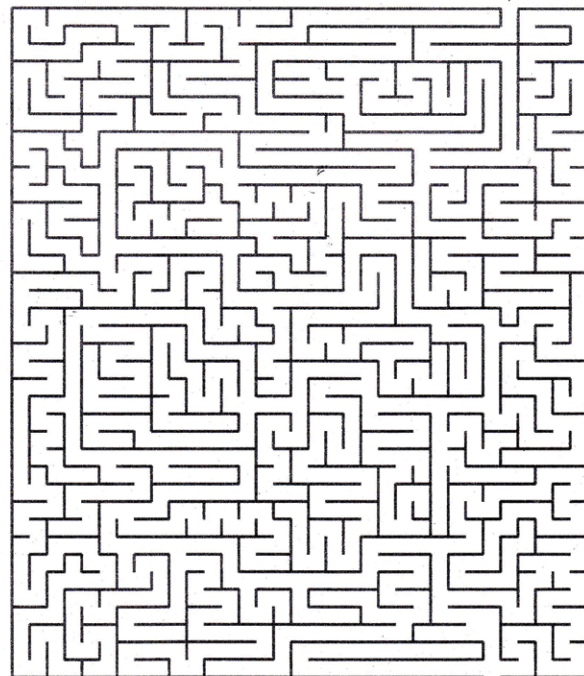

Gyerekeknek

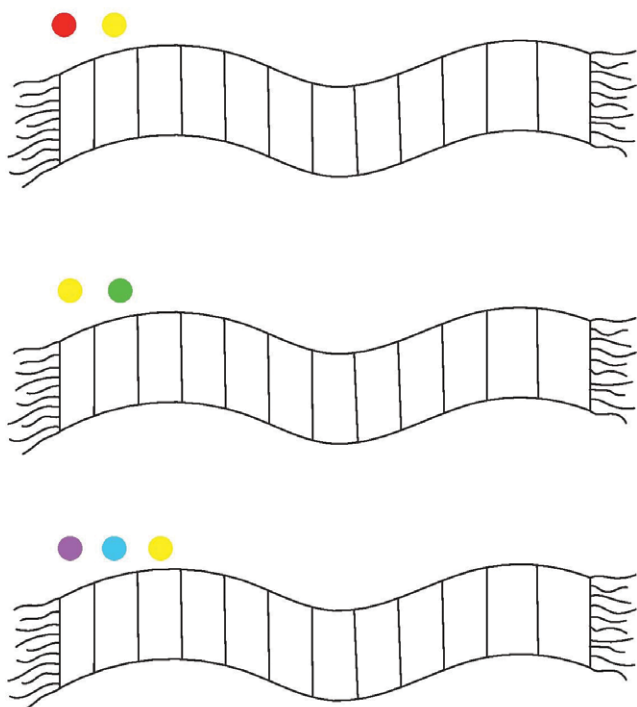
Rajzoljátok meg a karácsonyfát a szaggatott vonal mentén, majd zöld ujjlenyomatokkal mintázzatok pöttyöket a körvonalon belülre. Díszeket is tehettek a fára.

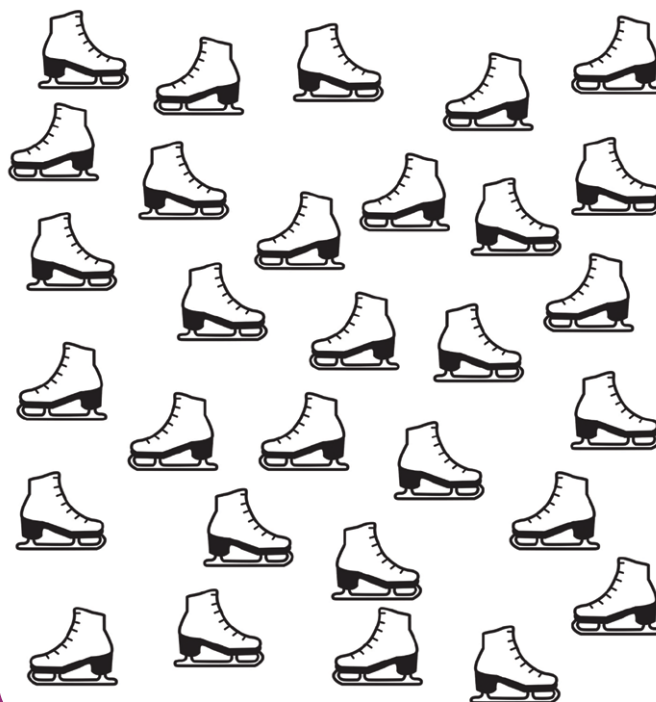
Segítsetek Rudolfnak, hogy hazataláljon!
Nagyon elfáradt a sok munkában
és pihennie kell.

Fessétek ki a sálakat a megadott minta alapján.

A balra néző korcsolyákat fessétek ki kékre,
a jobbra nézőket zöldre!

R. 1. rész	Magyar város		Francia költő (Tristan)	R. 3. rész		Francia filozófus (Raymond)	Orosz úrállomás volt		Névutó rövid.
Névelő	Római öt Bizalom			Amper Dísz					
					S				N
Mondatszó								Kelet Magyar város	
Növényi Forrázat				Pénz (argó) Kérdő- szócska					
Igekötő									
	Olasz város R. 2. rész						Dehogy Amper		Juhok istállója
				Derékszög jele Farigcsál		Egyik szülő Kecskebak			
Túlium, Rádium			Budapesti sportklub				Ablak-keret!		
Imre, Ádám			Tan, régiesen				-andó párja		
Ázsiai orsz.					Abel, Ede Francia terület- mérték			Nulla Erősít	
Átmérő jele		Repsz gránát							
Gramm		Az alma közepe							
						Azonos betűk Liter			István
Egykori Brazil focista kapuvédő	G								

Megfejtés:
A hit és a munka mindig megelőzi a sikert.

Humor - Szavak vagy nevek?

Remek Elek
Szalmon Ella
Trab Antal
Ultra Viola
Am Erika
Bac Ilus
Dil Emma
Eszte Lenke
Fejet Lenke
Feles Elek
Ebéd Elek
Git Áron
Har Mónika

Kala Pál
Zsíros B. Ödön
Külő Nóra
Körm Ödön
Kér Ede
Major Anna
Meg Győző
Vak Cina
Veg Eta
Virra Dóra
Vég Béla
Kukor Ica
Wincs Eszter

Kasza Blanka
Kispál Inka
Pofá Zoltán
Tank Aranka
Trap Pista
Fá Zoltán
Minden Áron
Bármí Áron
Csin Csilla
Mor Zsolt
Rabsz Olga
Patkóm Ágnes
Locsolók Anna

Riz Ottó
Nemer Eszti
Ne Pál
Ka Pál
Elektrom Ágnes
Raj Zóra
Ria Dóra
Hot Elek
Teásk Anna
Bor Virág
Ipsz Ilonka
Mikorka Kálmán
Szikla Szilárd

Fotóriport

XXIII. Szent István-napi ünnepségek

2022. 8. 19-22.

Tardoskeddi Díszpolgára cím díjazottja: László Kálmán
Držiteľ Ceny Čestný občan Tvrdošoviec: Kálmán László

Tardoskeddi amatőr képzőművészek kiállítása
Výstava amatérskych výtvarníkov obce

A Szent István szobor megkoszorúzása
Kladenie vencov k Soche sv. Štefana

VI. Szent István-napi futás
VI. Svätostefanský beh

Veterán gépjárművek bemutatója
Ukážky historických motorových vozidiel

A főzőverseny győztes csapata: tardoskeddi önkéntes tűzoltók
Vítazi súťaž vo varení: dobrovoľní hasiči z Tvrdošoviec

Fotoreportáž

XXIII. Dni sv. Štefana

19-22. 8. 2022

Folklórcsoportok felvonulása
Sprievod folklórnych skupín

A tardosi néptáncscsoport a XXIII. folklórfesztiválon
Tanečný súbor z Tardosu na XXIII. folklórnom festivale

A PREMIER zenekar
Skupina PREMIER

Ad Libitum Kamaragyűttes
Komorné zoskupenie Ad Libitum

Operett kvintett
Kvinteta Operett

Tardoskedd nevezetességeit megőrkítő új tábla
Nová obrázková tabuľa o pozoruhodnostiach obce